

TEATAJA

NR 5 · 9. MÄRTS 2011

ILMUB AASTAST 1925

IGA LIIGE LOEB! | WWW.KODA.EE

Toetame haridust ja töötajate koolitamist

Eesti Kaubandus-Tööstuskojas toimunud ümarlaua „Tootlikkuse tõstmise võimalused“ paneeldiskussioonis tõid ettevõtjad esile, et Eestis on vaja toetada haridust ja töötajate koolitamist.

Kõik tasandid – riik, ettevõtete harulidud, ettevõtted ning vahetud töötajad – inimesed, peavad olema kaasatud ning kasutama kogu oma potentsiaali. Ainult sellisel moel, sihikindalt ja koostööd tehes on võimalik luua eeldused meie tööstusettevõtete kasumlikkuse tõstmiseks kõrgeimale võimalikule tasemele. Väike riik nagu Eesti on, ei saa selles vallas tänapäeval loota vaid tureregulatsioonidele, riigipoolne tugi on vältimatu, kui tahame oma tööstuse tootlikkuse muuta tippriikidega konkurentsivõimeliseks.

TÄNA LEHES

- Mida tõi Riigikogu viimane töönädal ettevõtjaile? LK 5
- Maksukohustustest seoses töölahetusega LK 7
- Euroopa ettevõtjate Testpaneel ootab ettevõtjate arvamusi LK 9
- Säästlikum energiakasutus ja kliimamuutused – võimalused Eesti ettevõtetele LK 5

Kaubanduskoja Kevadball

30. aprillil kell 19.00 restoranis Gloria, Tallinnas

Kalendrisse vaadates paistab kevad juba üsna lähedal... Lähemale hakkab jõudma ka aprillikuu lõpp - traditsioonilise Kaubanduskoja Kevadballi toimumisaeg. Märki see kuupäev endale kalendrisse ning tule veeda meeleolukas õhtu koos teiste liikmesettevõtetega pidulikul koosviibimisel.

Kohtumiseni ballil!

Kutse hind on 52 eurot/813,62 krooni, alates 1. aprillist 6+ eurot/1001,38 krooni. Hinnale lisandub käibemaks. Kutse kehtib kahele.

Info ja registreerimine: Annika Eesmaa • Tel: 604 0060 • E-post: annika@koda.ee
Koostöövõimalused: Piret Salmistu • Tel: 604 0060 • E-post: piret@koda.ee

Siim Raie
Kaubanduskoja
peadirektor

Valvuri vahetus

Tudengina 1995. ja 1996. aasta sügisel Kaubanduskoja ärikataloogidesse reklaami müües ei osanud ma ette aimata, et sellest kujuneb välja püsiv töösuhe ning et see suhe nii pikaks – 15aastaseks – kujuneb. Koos mitmete väga pikaajaliste kolleegidega on õnnestunud olla tunnistajaks Eesti turumajanduse ja kapitalismi arengule. Koos liikmeskonnaga on märkimisväärselt selle aja jooksul kasvanud ka nõudmised tööle Kaubanduskojas.

Kui 90ndate lõpus pärast kriisi oli igasugune koostööpakkumiste ja kontaktide vahendamine väga kuum teema ja lihtsasti teostatav, sest meie raamatukogu riulid olid täis välismaiseid katalooge, siis nüüd on äride omavaheline kokkubotamine olulistelt peenem mehaanika. Raamatukogu riuleidki pole enam.

Iga päev on toonud nii palju uut ja huvitavat, et seni ei ole mahti olnud anda hinnangut kõikidele algustele ja elluviidud projektidele. Kampania Head Eesti Asjad või viimati algatatud Talendid Kojul on saanud osaks folkloorist, ilma, et see oleks eesmärk olnud. ELiga liitumise eelne „Jah!“ kampania ja nüüdne euro kasutuselevõtuaegne Ausa hinnastamise lepe on läbi aegade jõulisemad ettevõtjate panused tähtsa riikliku eesmärgi täitmisel. Pikaajaline panus kvalifikatsioonisüsteemi loomisse ja arendamisse on aidanud tööturgu korrastada. Ettevõtlusõppe ja ekspordi edendamise pingutused on alles algusjärgus, kuid kui õnnestuvad, siis pikaajaliselt kindlasti mõjukad.

Ettevõtluskeskkonda arendavate algatuste kõrval on igapäevane valvekoera roll ja dialoog riigiametnikega pakkunud samaväärseid elamusi.

Mitte alati ei ole see riigi ja ettevõtjate vahendamine teineteise mõistmise õhkkonnas möödunud. Ministeeriumite töögrupid, seirekomisjonid ja ajurajud on endas sisaldanud korduvalt seletamist, kes ja mis on keskmine Eesti ettevõtte. Aastate jooksul on ka seaduseelnõudes vähemaks jäänud pahahtlikult ignorantset suhtumist tööandjatesse, kuid halenaljakaid ja

Ettevõtjate huvide esindamine ja kaitse on kestvussport.

Aja jooksul on õnneks jõudsalt kasvanud ka ettevõtjate hulk, kes seda Kaubanduskoja rolli selgelt mõistavad.

reaalses elus mittemõistavaid lahendusit tuleb meil jätkuvalt välja rookida. Suuremate ettevõtlust ahistavate seaduste ära hoidmine on ehk olnud nende aastate parim tulemus. Ettevõtjate huvide esindamine ja kaitse on kestvussport. Aja jooksul on õnneks jõudsalt kasvanud ka ettevõtjate hulk, kes seda Kaubanduskoja rolli selgelt mõistavad. Ja ma arvan, et selles osas on veel palju tööd Eestis ära teha, et ette-

võtjat ei vaadeldaks kui erakorralist juhtumit või privilegeeritud seisuses olijat.

Ametisse asudes ja ka nüüd siit lahkudes olen ma jätkuvalt maailma kõige noorem Kaubanduskoja tegevjuht. Vähemalt pole mu teele sattunud nooremat. Algusaastatel sai sellega palju nalja – küll peeti Soome Keskkoha juhataja assistendiks, küll kontrolliti kolm korda, kas ma olen ikka kindel, et mul just sellised tööülesanded ja tiitel on. Eesti esindamine välismaal ja lõputul hulgal tehtud presentatsioonid Eesti majandusest on kõikvõimaliku statistika pähe kulutanud ja laused väga soravaks lihvinud. See, et keegi meid maailmas alahindab ning paljude Eesti juhtide varaküpsus ja kogemus on eelis, mida peaksime rohkem ära kasutama.

Lahkun Kaubanduskojast kõige paremate mälestuste ja tunnetega. Tahaksin tänada kõiki ettevõtjaid, kellega töö Kojas on kokku viinud, mitte ainult selle eest, et te oma teadmisi ja muresid jaganud olete, vaid pigem selle eest, et olemas olete. Loodan, et minu peatselt algavast ametnikukarjäärist ka edaspidi teile kasu on. Ja loomulikult tuhat tänu tänastele ja endistele kolleegidele! ■

Sisukord

Juhtkiri	
Valvuri vahetus	3
Seadusandlus	
Mida tõi Riigikogu viimane töonädal ettevõtjatele?	5
Maksukohustustest seoses töölähetusega	7
Muudatused õigusaktides	8
Koja gallupid	9
Euroopa uudised	
Euroopa ettevõtjate Testpaneel ootab ettevõtjate arvamusi	9
Turvaskannerid. JET ja ITER	10
Kutseharidus	
Kutseõppe edendajad vaatavad tulevikku	12
Tagasivaade	
Tootlikkuse tõstmine Eesti töötlevas tööstuses on hädavajalik ja võimalik	13
Praktikud jagasid noortele kasulikke nõuandeid nende projektiideede elluviimiseks	14
Ekspordi Akadeemia välisõppereisid Soomes ja Rootsis olid ettevõtjatele informatiivsed ning kasulikud	15
Juhtimisveerg	
Director 100?! Kuidas see küll juhtus ehk mis annab eluõiguse väikesele firmale	16
Sotsiaalne ettevõtlus	
Üliõpilasest sotsiaalseks ettevõtjaks	17
Välisministeerium	
Säästlikum energiakasutus, kliimamuutused — võimalused Eesti ettevõtetele	18
Innovatsiooniveerg	
Kuidas saada tippjuhiks?	19
Ekspordi Akadeemia	20
Teated	21
Koostööpakkumised	25
Riigihanketeated	25
Juubilarid	26

Kalender

14., 15., 21. märts	Ekspordiplaani koostamise koolitus Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
16.-17. märts	Ekspordi Akadeemia õppevisiit Ida-Virumaale ning Tartusse Priit Raamat • Tel: 604 0081 • E-post: priit@koda.ee
17. märts	Seminar „Isikuandmete kaitse töösuhetes“ Athena Konverentsi- ja Kultuurikeskuses (Küütri 1, Tartu) Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: tartu@koda.ee
17. märts	Seminar „Märka võimalusi Soomes“ Mäetaguse mõisas (Mäetaguse alevik, Mäetaguse vald, Ida-Virumaa) Margus Ilmjärv • Tel: 337 4950 • E-post: margus@koda.ee Seminaril osalemine on tasuta, vajalik on eelregistreerimine
28. märts	Seminar „Sihturg Poola“ Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Eva Maran • Tel: 604 0083 • E-post: eva@koda.ee
29. märts	Seminar „Sihturg Moldova“ Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
4. aprill	Seminar Invest In Med – Ärivoimalustest Vahemereäärsetes riikides Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Annika Metsala • Tel: 604 0091 • E-post: annika.metsala@koda.ee
4. aprill	Välismessikoolitus (vene keeles) Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
4.-7. aprill	Äriviit Norrasse Marju Naar • Tel: 604 0092 • E-post: marju.naar@koda.ee
6.-8. aprill	Kasutatud masinate ja seadmete müügisess USETEC 2011 Kölnis Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
7., 12. aprill, 10. mai	Finantskoolitus firma võtmeisikutele Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: tartu@koda.ee
12., 13., 21. aprill	Ekspordiplaani koostamise koolitus Raadimõisa hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
30. aprill	Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Kevadball Restoranis Gloria (Müürivahe 2, Tallinn) Annika Eesmaa • Tel: 604 0094 • E-post: annika@koda.ee
2. mai	Välismessikoolitus Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
16. mai	Välismessikoolitus Raadimõisa Hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
16.-17. juuni	Firmade kontaktkohtumised „Baltic Business Arena“ Stockholmis Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee

Mait Palts
Poliitikakujundamise-
ja õigusosakonna juhataja

Mida tõi Riigikogu viimane töönädal ettevõtjaile?

Kolmandale lugemisele ehk vastuvõtmisele minevate seaduste hulk suureneb tavaliselt nii sellel nädalal, mis eelneb Riigikogu suvepuhkusele (suvisele istungitevabale perioodile) kui ka aasta viimasel nädalal ehk siis, kui algab talvine istungitest vaba aeg. Viimane on sageli kõige „produktiivsem“ aeg, sest enamasti tuleb vastu võtta need õigusaktid, mis juba aasta algusest jõustuma peaksid.

Ettevõtjate jaoks tõi Riigikogu viimane töönädal nii positiivseid kui ka negatiivseid ja kohati lausa küsitavaid muudatusi. Viimastest tuleks mainida eelkõige kahte eelnõud – investeerimisfondide seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmine ja uus keeleseadus. Positiivsemalt saab välja tuua aga vedelkütuseseaduse ja käibemaksuseaduse muutmise seaduse ning majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse eelnõu.

Täna ei ole tegemist aasta keskpaiga või lõpuga, kuid paratamatult tähendas ka Riigikogu XI koosseisu viimane töönädal, et vastu tuli võtta arvukalt uusi seaduseid ja seadusemuudatusi. Ettevõtjate jaoks oli nende hulgas nii rohkem kui vähem positiivseid ja ka küsitavaid muudatusi. Viimastest tuleks mainida eelkõige kahte eelnõud, millest tegelikult oleme üsna mitmel korral juba Teataja veergudel juttu teinud ning ka Koja seisukohti tutvustanud.

Investeerimisfondide seadus

Esmalt üsna neutraalsena tunduv investeerimisfondide seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõus on muudatusi palju, kuid ühed vähem väljapaistvamad puudutavad nn avalike ettevõtete juhtorganite töö tasustamist. Eelnõu sai alguse ühest Euroopa Komisjoni koostatud ja finantskriisist ajendatud soovitusel, mille ühtne eesmärk oli parandada eelkõige finantsvahendusega seotud korporatsioonide juhtkonna tasustamise põhimõtete läbipaistvust. Et tegemist oli soovitusel ja Eesti konteksti raskesti sobituvate lahendustega, osundas ka Kaubanduskoda juba enam kui aasta tagasi ministriumile, et sedavõrd rangete

reeglite kohaldamine nagu algselt soovitud, ei ole põhjendatud ega vajalik ning et äriühingu tasustamise põhimõtted peaksid jääma siiski selle omanike pädevusse. Eelnõu edasises menetluses oli sarnasel seisukohal ka Justiitsministeerium, sest suuresti tagavad juba kehtivad seadused selle, et tasud tuleb, kas avaldada majandusaasta aruandes või selle, et tasude määramine on omanike otsustada. Eelnõu muutus küll pehmemaks, kuid regulatsiooni peamisest sisust ei soovinud selle koostajad siiski loobuda. Nii peavadki hiljemalt 1. juulist kõik väärt-paberiturul vabalt kaubeldavate aktsiate emitendid (börsil noteeritud ettevõtetel) pidama silmas mitmeid seadusest tulenevaid põhimõtteid juhatuse liikmete ja tegevjuhtkonna tasustamise ja tööga kaasnevate hüvede, sealhulgas lahkumis- ja pensionihüvitiste ja muude soodustuste määramisel. Vastavalt olukorrale võib äriühingul olla vajalik ka mitmete lisadokumentide või juhiste koostamine, mis peaksid läbipaistvust tagama. Omad reeglid on ka investeerimisfondidele, kindlustusandjatele ja krediidiasutustele. Viimased peavad moodustama ka töötasukomitee, mille ülesanne on hinnata tasustamise põhimõtete rakendamist krediidiasutuses ning tasustamisega seotud otsuste mõju

riskijuhtimise, omavahendite ja likviidsuse kohta sätestatud nõuete täitmisele, samuti teostada järelevalvet juhatuse liikmete ja töötajate tasustamise üle.

Uus keeleseadus

Teiseks viimase päeva pigem negatiivseks eelnõuks tuleb lugeda uut keeleseadust. Näiliselt jällegi eelnõu, mis kannab olulist eesmärki – tagada eesti keele säilimine, kuid mis sisaldab mitmeid nõudeid, mille vajalikkuses võib sügavalt kahelda. Kuivõrd mõjutavad keele arengut kohustused, mis nõuavad, et pitsatid ja kirjaplangid peavad olema eestikeelsed? Kas ikka on vaja seadusesse kirjutada nõue, et kaubamärgi kasutamisel isiku tegevuskoha tähisena või välireklaamis tuleb kaubamärgi võõrkeelne osa, mis sisaldab olulist teavet tegevuskoha, pakutava kauba või teenuse kohta, esitada ka eestikeelsena, kahjustamata seejuures kaubamärgi eristusvõimet? Arutelude käigus jõuti küll teatava kompromissini, mille tulemusena lisati seadusesse säte, et sellist informatsiooni võib anda ka tegevuskoha sissepääsu juures, kuid vastused küsimustele, kas ja miks seda ikkagi vaja on, jäid ka eelnõu menetlemise käigus saamata. Lisaks sisulisele küljele on

problemaatiline ka õiguslik pool. Ilmselt näitab vaid aeg, milliseks kujuneb seaduse rakenduspraktika ning kas kaubamärkide nagu Estonian Air või Swedbank kasutamisel tuleb samuti hakata välireklaamis täiendavalt selgitama, mis ettevõttega tegemist on ning millised on tema tegevusvaldkonnad. Keeleseaduse juures olnud alkoholiseaduse muudatuste, mis nõuavad alkohoolse joogi tarbijapakendil oleva kohustusliku informatsiooni tarbijale kirjalikult kättesaadavaks tegemist, müügikohas ja eesti keeles, vajadus ja rakendatavus jäid samuti selgusetuks nii meile kui ka näiteks Kaupmeeste Liidule, kellega eelnõu menetlemise ajal tihedalt koostööd tegime.

Vedelkütuse seadus ja käibemaksuseadus

Positiivsemalt saab aga välja tuua kahte seaduse eelnõud ja ühte otsust. Esmalt vedelkütuse seaduse ja käibemaksuseaduse muutmise seadust, mis samuti selle Riigikogu koosseisu viimastel päevadel lahenduse sai ning loodetavasti rakendumisel ka kütuseäri seotud ja palju kõneainet pakkunud maksupettustele piiri paneb. Kaubanduskoja hinnang ning seisukoht selle eelnõu puhul oli muudatuste vajadust toetav, kuid samavõrd rõhutasime vajadust tagada, et võetavad meetmed maksupettuste vastu ei mõjutaks tegevust halvavalt juba pikka aega turul õiguskuulekalt tegutsenud vedelkütuste jaemüüjatele. Kokkuvõttes sellise kompromissini ka eelnõu puhul jõuti, kuid reaalseid mõjusid näeb ja saab hinnata alles mõne aja möödudes.

Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus

Teiseks oluliseks eelnõuks, mis viimasel päeval vastu võeti, on kaht-

lemata majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse eelnõu. Seadus, mille suurimaks väärtuseks on õiguskorra korrastamine ja majandustegevuse vabaduse põhimõtte sisustamine. Seadus ütleb otsesõnu, et igal ajal on õigus igal ajal, mistahes tegevusalal vabalt alustada, teostada ning lõpetada majandustegevust ning täpsustab põhimõtted, mille alusel on võimalik selle vabaduse piiramine riigi poolt. Just piirangute sisu ja põhjendatus on tänasel päeval olnud õiguslikust aspektist vaadates sageli problemaatiline ning puudusid selged alused, kuidas hinnata ühes või teises seaduses kehtestatud tegevusvabaduse piiranguid, loa või litsentsi kohustusi. Kuna kõik need kujuvad endast ühe põhivabaduse – ettevõtlusvabaduse – riivet, on õiguslik selgus siingi kindlasti oluline. Seadus ise jõustub 2014. aasta jaanuarist ning enne seda on vajalik mitmete riigi infosüsteemide loomine või olemasolevate korrastamine, et tagada ettevõtjale võimalus taotleda mistahes tegevusluba läbi „ühtse“ internetiakna, riigil seda samas süsteemis menetleda ning taotlejal menetlust jälgida ja esitada vajadusel täiendavaid dokumente. Kuivõrd teema on mahukas ja ettevõtjale oluline, siis kavandame sellega seoses ka täiendavaid teavitusüritusi.

Õiguspoliitika arengusuunad 2018

Viimaseks hääletamisel olnud otsuseks jäi sellel Riigikogu koosseisul „Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018“ heakskiitmine. Heaks see sai ka kiidetud. Meie hinnangul on otsus oluline mitmekülgselt, kuid nagu ikka, tuleb positiivset mõju vaadata järgmiste aastate jooksul. Tuleb loota, et kõik head ja õiged mõtted, mis sellesse otsusesse kirjasid, ka praktikas rakendust lei-

vad. Kaubanduskoda peab otsust kindlasti meeles ning järgib selle täitmist. Oleme ise samuti seal kirja saanud põhimõtete olulisust eelnõude puhul rõhutanud ja eelnõu koostajatelt juba aastaid nõudnud. Kasvõi põhimõte, et õigusloomeprotsess peab olema ettenähtav ja avatud ning et iga olulisi mõjusid sisaldava seaduse eelnõu väljatöötamise eel koostatakse sisulise poliitikadokumendina eelnõu väljatöötamise kavatsus, mis peab sisaldama õigusnormide kehtestamise ja muude võimalike lahenduste võrdlevat analüüsi koos eelistatava regulatsiooni esmase mõjude analüüsiga.

Eelnõu kavatsuses tuleb esitada muuhulgas ülevaade:

- alternatiivsetest probleemi lahendamise võimalustest, nende võrdlev analüüs ja eelistatava alternatiivi valiku põhjendus;
- kuidas selliseid probleeme lahendatakse Eestiga õiguslikult, kultuuriliselt ja ühiskondlikult sarnastes riikides;
- selle kohta, missugused riskid võivad takistada või raskendada probleemi lahendamist pakutud viisil ja millised mõjud võivad kaasneda jne.

Vähetähtis ei ole seegi, et rõhutatud seaduse Eesti õigussüsteemi sobivust ja vajadust tagada Eesti rahvusvahelise konkurentsivõime. Mõjude hindamise olulisus on otsuses tähtsal kohal ning mitte ainult – rõhutatud on, et mõjude analüüsi käigus tuleb erilist tähelepanu pöörata regulatsiooniga ettevõtjatele kaasnevatele mõjudele. Jääb üle vaid loota, et edaspidi sellest põhimõttest nii Vabariigi Valitsuse, kui ka Riigikogu enda poolt algatatud eelnõude puhul kinni peetakse. ■

Kõnealuse Riigikohtu lahendiga (3-3-1-86-10) saab lähemalt tutvuda aadressil <http://www.riigikohus.ee>.

Sellest tulenevalt oli vaidluse esemeks see, kas tööandja poolt tasutud päevarahad ja reisi- piletid jms oli käsitletav töölähetuse raames kulude hüvitamisena või erisoodustusena. Selle eristamine on tähtis just maksukohustuse seisukohast. Erisoodustused on maksustatavad, kuid töölähetuse kulud (nt päevarahad) on teatud ulatuses maksuvabad.

Sisuline vaidlus toimus antud asjas eelkõige selle üle, kas töösuhte raames välisriikides (Soomes ja Lätis) töötamist sai pidada töölähetuseks või oli tegemist töötamisega töölepingus kokku lepitud töö tegemise kohas. Ettevõtja oli erinevalt maksuhaldurist seisukohal, et tegemist oli töölähetusega ning õigusnormid ei näe ette piiranguid töö tegemise koha kokkuleppimisel. Ettevõtja arvates oli tegemist liikuva tööga ning liikuva iseloomuga töö puhul võib tööandja määratleda töö tegemise kohana tööandjast äriühingu registreeritud asukoha või juhatuse teadaoleva asukoha, millest tulenevalt oli tegemist töölähetustega, sest lähedused toimusid väljaspool töölepinguga määratletud töö tegemise kohta.

Maksuhaldur ning I ja II astme kohatud olid kokkuvõttes seisukohal, et kuivõrd tegelikkuses toimus tööde

Mart Kägu
Poliitikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Maksukohustustest seoses töölähetustega

Riigikohus tegi hiljuti lahendi (3-3-1-86-10), mis puudutas olukorda, kus ettevõtja oli sõlminud töölepingud, kus töö tegemise kohaks oli märgitud Tallinn või Narva, kuid tegelik tööde tegemine leidis aset Soomes ja Lätis.

teostamine Soomes ning lepingud olidki sõlmitud tegelikult selleks perioodiks, mil Soomes töid teostati, siis ei olnud antud juhul tegemist töölähetusega. Sellest tulenevalt pidasid I ja II astme kohtud õigeks ka seda, et maksuhaldur lähtus töölepingute käsitlemisel majanduslikust sisust, mille eesmärgiks oli töötamine Soomes. Sealjuures olid maksuhaldur ja I ja II astme kohtud seisukohal, et töölepingutesse märgiti Eestis asuv töö tegemise koht eesmärgiga vältida töötamise eest tegelikult makstava tasu ning erisoodustuste maksustamist ja teha väljamakseid maksuvabalt töölähetuse kulude hüvitamise ning päevaraha vormis. Teisisõnu leiti, et kõnealuse olukorra käsitlemine töölähetusena oli tingitud ettevõtja soovist hoida maksukohustustest kõrvale. Kohtud märkisid täiendavalt veel, et maksustamise seisukohast ei oma tähtsust, kas ettevõtja teostas välisriigis alltöövõttu või rentis oma töötajaid välismaal tegutsevatele äriühingutele.

Riigikohus leidis, et antud juhul ei esinenud kohtute poolt tõendite hindamisel selliseid vigu, mis toonuks kaasa vale lõppjärelõelduse töölähetuste (mitte)toimumise osas, kuid sellegi poolest tühistas Riigikohus kohtute otsused ja saatis asja uueks

arutamiseks halduskohtusse tagasi, sest maksustamise seisukohast olid olulised asjaolud jäänud välja selgitamata. Sellest tulenevalt selgitas Riigikohus pisut lähemalt ka asjaolusid, millele tuleks maksukohustuse tuvastamisel tähelepanu pöörata olukorras, kus isik saab töötamise eest tulu välisriigis töötamisel.

Riigikohus leidis erinevalt I ja II astme kohtutest, et kui on tuvastatud töötamine välisriigis, võib maksustamise aspektist tähendust omada, kas tegemist oli renditööga või töötatakse välisriigis asuvaltel objektidel n-ö tavapärase kahepoolse töösuhte raames. Nimelt, kui isik saab välisriigis töötamise eest tulu, siis ei maksustata seda tulu Eestis tulumaksuga, kui on täidetud teatud tingimused. Üks tingimustest on see, kui isik on viibinud töötamise eesmärgil välisriigis vähemalt 183 päeval 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul. Renditööjõule ei kehti selline 183 päeva kriteerium, vaid renditöötaja on kohustatud oma välisriigis (nt Soomes) teenitud tulult vastavas välisriigis (nt Soomes) tulumaksu maksuma juba töötamise algusest. Seega, kui töölepingu raames toimub töötamine renditööjõuna, võidakse Eestis residendi välisriigis saadud palgatulu maksustada Soomes ka juhul, kui Soomes töö-

tatakse vähem kui 183 päeva 12 kuu jooksul. Lisaks sellele võib töötajatele välisriigis töötamise eest makstud palgatulu maksustamisel tähtsust omada ka see, kas kaebajal on tekkinud välisriigis püsiv tegevuskoht.

Tulumaksukohustuse väljaselgitamisel ning Eesti maksuhalduri poolt palgatulust kinnipeetava tulumaksu määramisel on oluline kindlaks teha, kas vaidlusalune töösuhe kujutab endast töötamist renditööjõuna. Kui töötajad töötasid välisriigis Eesti tööandja enda juhtimise all, siis on oluline, kas Eesti äriühingul oli tekkinud välisriigis püsiv tegevuskoht.

Seega on tulumaksukohustuse väljaselgitamisel ning Eesti maksuhalduri poolt palgatulust kinnipeetava tulumaksu määramisel oluline kindlaks teha, kas vaidlusalune töösuhe kujutab endast töötamist renditööjõuna. Juhul, kui selgub, et töötajad töötasid välisriigis Eesti tööandja

enda juhtimise ja kontrolli all, on oluline, kas Eesti äriühingul oli tekkinud püsiv tegevuskoht välisriigis. Samuti rõhutas Riigikohus, et sõidupiletite, majutuskulude, kindlustuse, viisade eest tasumine ning muud kuludokumentide alusel hüvitatavad väljamaksed ei pruugi alati olla erisoodustusena maksustatavad ka juhul, kui neid ei tehta seoses töölähetusega. Eelnimetatud kuldokumentide alusel tehtavate väljamaksetega seonduvalt tuleb välja selgitada, kas väljamakseid tehakse töötaja või tööandja huvides ning nende seotus ettevõtlusega.

Kui tööandja poolt tehtavad kuldused on käsitletavad erisoodustustena, siis tõusetub ka sotsiaalmaksu tasumise kohustus. Sotsiaalmaksu määramisega seonduvalt selgitas Riigikohus, et oluline on tuvastada, kas töötamine välisriigis toimus töö tegemise kohas või lähetusena ning lähetuse korral lähetustunnistuse (vorm E101; see tõendab, et töötaja eest makstakse jätkuvalt sotsiaalmaksu tema koduriigis ja tal on kehtiv sotsiaalkindlustuskaitse), mis välistab maksustamise välisriigis, olemasolu ning kehtivuse aeg. Samuti võib osutada vajalikuks eristada üksikute töötajate puhul perioode, mil isik töötas Eestis või välisriigis. ■

Koidu Mölderson
Poliitikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Muudatused õigusaktides

Kooskõlastamiseks on valminud ja e-õiguse lehele

üles pandud mitmeid seaduste ja määruste muudatusi.

Lähemalt tutvustame kahte neist: kaubandusliku meresõidu seadus ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi määrus

„Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse tingimused ja kord”.

Kaubandusliku meresõidu seaduse muutmine

Kaubandusliku meresõidu seaduse muutmisel on tuginetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/20 (laevaomanike kindlustuse kohta merinõuete korral), mille peamine eesmärk on õnnetuse põhjustatud kahjude katmise parendamine kohustusliku kindlustuse ja kahjutasude maksmise alaste nõudmiste tugevdamisega. Seega tuleb hiljemalt 2012. aastaks viia sisse mõningad muudatused vastutuskindlustuses. Eesti lippu kandva laeva reederile (reeder on kaubandusliku meresõidu seaduse kohaselt isik, kes kasutab laeva oma nimel majandustegevuses ja kellele on väljastatud meretranspordi korraldamise tegevusluba) on kehtestatud kohustus omada laeva katvat vastutuskindlustuse lepingut. Vastutuskindlustuse nõue on kohustuslik ka muu riigi lippu kandva laeva puhul, kui selline laev saabub Eesti sadamasse. Vastutuskindlustuse summa piir peab katma merinõuded vastavalt 1996. aasta protokolliga muudetud merinõuete konventsioonile ning vastutuskindlustust ei pea omama sõjalaeva, mereväe abilaeva või muule riigile kuuluva või riigi käitatava laeva suhtes, mida

kasutatakse ainult riiklikel mittekaubanduslikel eesmärkidel. Järelevalvajaks on Veeteede Amet, kes kontrollib laeva kindlustuspoliisi olemasolu ning poliisi puudumisel (või aegumisel) on Veeteede Ametil õigus keelata Eesti riigilippu kandval laeval ja välisriigi lippu kandval laeval sadamast väljuda. Kuna eelnõu koostajate sõnul on need 4-5 Eesti lipu all sõitvat laeva (või Eesti sadamaid külastavad välisriigi lippu kandvad laevad), kes peavad kindlustust omama, juba kindlustatud, siis laevaomanikele olulisi kohustuste suurenemisi eelnõu jõustumine kaasa ei peaks tooma.

„Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse tingimused ja kord” muudatustest

Lühidalt ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi määruse „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse tingimused ja kord” muudatustest, kuhu peale tehniliste muudatuste tehakse ka sisuline muudatus. Muudatus, mis esmapilgul ei mõjuta alustavat ettevõtjat, on rahastamise allikad – käesoleval hetkel antakse nii starditoetust kui ka kasvutoetust Euroopa Sotsiaalfondist, muudatuste kohaselt tuleb edaspidi starditoetus endiselt

Euroopa Sotsiaalfondi rahadest, aga kasvutoetus Euroopa Regionaalfondist. Samas toob nimetatud muudatus aga kaasa selle, et starditoetust saanud ettevõtja ei või enam taotleda kasvutoetust. Kehtiv määrus lubas starditoetuse saajal taotleda ka kasvutoetust juhul, kui starditoetuse projekt oli lõpetatud. Kuna meetmes on vahendeid vähe ning täiendavate vahendite leidmine meetmesse toimub teiste ettevõtlastoetuste arvelt, siis leiti, et on otsustatud, kas ta taotleb starditoetust või kasvutoetust. Edaspidi jääb alles ka võimalus taotleda ettevõt-lusega alustamise toetust Töötukassast ning seejärel kasvutoetust, kuid mitte starditoetust. ■

Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse tingimustes ja korras muutuvad rahastamise allikad – käesoleval hetkel antakse nii starditoetust kui ka kasvutoetust Euroopa Sotsiaalfondist (ESF), edaspidi tuleb starditoetus endiselt ESFi rahadest, aga kasvutoetus Euroopa Regionaalfondist. Muudatus toob kaasa selle, et starditoetust saanud ettevõtja ei või enam kasvutoetust taotleda.

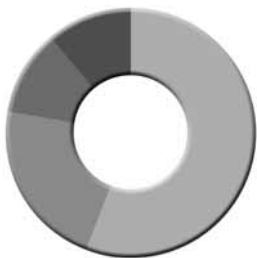
Lähemalt saab tutvuda nii siin toodud eelnõudega kui ka teiste kooskõlastamiseks esitatud eelnõudega e-õiguse kodulehel <http://eoigus.just.ee>. Ettepanekud ja kommentaarid on oodatud e-postiaadressile koidu@koda.ee.

Koja gallupid

Täname kõiki ja palume oma liikmetel ka edaspidi meie küsitlustele Kaubanduskoja veebilehel aktiivselt vastata. Teie vastuste põhjal saame kujundada oma arvamused ja ettepanekud, mille edastame seadusandjale. Teie arvamusest sõltub palju!

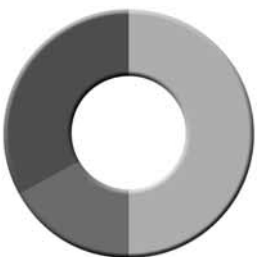
Kas olete kogenud probleeme seoses ettevõtte kohta käivate andmete (nt ärinimi, asukoht, äriregistri kood) leidmisega ettevõtte kodulehelt?

- Jah – 56%
- Jah, kuid üksnes mõnel üksikul korral – 22%
- Info on olnud olemas, kuid raskesti leitav – 11%
- Ei – 11%

(Vastajaid 9)

Mis on Teie arvates ELis piiriüleste tehingute puhul käibemaksuga seoses kõige suurem probleem?

- Erinev maksumäär – 0%
- Erinev maksubaas – 50%
- Aruandlusega seonduv halduskoormus – 0%
- Ei oska öelda – 17%
- Ei ole käibemaksuga seotud probleeme olnud – 33%

(Vastajaid 6)

Euroopa Ettevõtete Testpaneel ootab ettevõtjate arvamusi

Lisainfo:
KAUPO SEMPELSON
 Majandus- ja Kommunikatsiooni-
 ministeeriumi majandusarengu
 osakonna ettevõtluse talitluse
 peaspetsialist
 Tel: 625 6350
 E-post: kaupo.sempelson@mkm.ee
 www.mkm.ee

Euroopa Ettevõtete Testpaneel on ettevõtete kogum, kelle arvamust erinevates ettevõtlust puudutavates teemades regulaarselt küsitakse. Testpaneelis osalemine on hea võimalus ettevõtjail oma hää Euroopas kuuldavaks teha, mõjutades seeläbi otseselt neid ennast puudutavat Euroopa Liidu seadusandlust.

Ettevõtjate seisukohad on olnud kaalukaks argumendiks mitme seadusandliku algatuse vastuvõtmisel. 2010. aastal viidi testpaneeli liikmete hulgas läbi mitu olulist küsitlust, mis andsid Euroopa Komisjonile väärtuslikku teavet, arvestamaks ettevõtjate seisukohtadega. Olulisematest olgu välja toodud näiteks küsitlus ELi nõuetest tööaja korraldusele ja ELi lepinguõigust ning ELi tasandil raamatupidamiseeskirjade lihtsustamist ja kaasajastamist käsitlev küsitlus.

Ka 2011. aasta esimeses pooles on kavas läbi viia mitu küsitlust. Üks olulisim neist on kindlasti piiriüleste riigihankeid ja sellega seonduvaid kitsaskohti käsitlev küsitlus, mille eesmärk on uurida ettevõtete arvamusi, mis puudutavad läbipaistvuse ja ausa konkurentsi tagamist ning võimaluste lihtsustamist osalemaks senisest

hõlpsamalt riigihangetes väljaspool oma asukohamaad.

Märtsis-aprillis avaneb küsitlus ühtse turu toimivuse teemadel, mille eesmärgiks on selgitada välja peamised probleemid ja lahendusvõimalused ühtse turu kitsaskohtade lahendamiseks. Suve hakul toimub küsitlus uuringutegevust puudutava koolitusprogrammi ja teadlikkuse teemal, samuti on kavas eraldi küsitlus tootmisettevõtetele robotika kasutamises.

Lõppenud küsitluste kohta avaldatakse koondtulemused testpaneeli koduleheküljel, kust iga huviline saab vaadata Euroopa ettevõtjate koondarvamust erinevates küsimustes.

Euroopa Ettevõtete Testpaneel ootab endaga liituma kõiki Eesti ettevõtjaid. Liitumisega ei kaasne mingeid kohustusi ja küsitlustele vastamine on samuti vabatahtlik. Täiendavat infot saab e-postiaadressilt kaupo.sempelson@mkm.ee või külastades Euroopa Ettevõtete testpaneeli veebilehte: <http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp>. Nimetatud leheküljel saab ka ennast testpaneeli liikmeks registreerida.

Osale Sinagi ettevõtlussõbraliku keskkonna kujundamises! **!**

Reet Teder
Kaubanduskoja esindaja
EMSKs

Turvaskannerid. JET ja ITER

Kui räägime tulevikust, siis pealkirjas nimetatud sõnad võivad ühel hetkel täiesti tavapäraseks saada. Seda küll erineval ajal ja hetkel veel erineva tõenäosusega. Kõigepealt turvaskanneritest.

Turvaskannerid

„Turvaskanner“ on üldmõiste, mis tähistab tehnoloogiat, millega saab tuvastada riiete all kantavaid esemeid. Inimnahast erinevate esemete tuvastamiseks kasutatakse mitut eri lainepikkuse ja energiakiirguse järgi eristatavat kiirgusvormi. Euroopa Komisjon soovib, lennundusjulgeolekut arvestades, turvaskannerite kiiret ja ülddist kasutuselevõttu Euroopa lennujaamades. Selleks on praegu väljatöötamisel ka vastav õiguslik alus (määrus), mis kohustaks EL liikmesriike turvaskannerid lennujaamades kasutusele võtma.

Samas ei ole mitte kõik turvaskannerite laialdase kasutamisega päri. Kõigepealt ei ole piisavalt andmeid nende ohtlikkuse või ohutuse kohta tervisele. Tervisekaitse ja eriti ioniseeriva kiirguse kasutamise küsimusi reguleerivad Euratomi asutamislepingu alusel vastu võetud Euroopa õigusaktid, milles sätestatakse minimaalsed lubatud (ühekordsed ja aastased) kiirgusdoosid. Õigusaktides sätestatakse, et inimeste kiirgusega kokkupuuteks peavad olema seaduslikud põhjendused ning et tuleb rakendada kaitsemeetmed, mis tagaksid, et kokkupuude kiirgusega oleks võimalikult vähenenud. Kui suur mõju aga pidev skannerite kasutamine sagedastele reisijatele ja lennujaamade turvapersonalile

avaldaks, ei ole tegelikult teada. Lisaks tuleb arvestada, et skannerite kasutamine tähendab isikute põhiõiguste olulist riivet. Seda just inimeste kujutiste lubamatu säilitamise, printimise ja edastamise korral. Näiteks on teada juhtum USAst, kus julgustustöötajad säilitasid 35 000 isiku kujutist, mida hiljem levitati internetis, rikkudes nii tuhandete inimeste põhiõigusi. Vähetähtis ei ole ka majanduslik aspekt. Praegu on nende süsteemide kasutuselevõtmine kõikides ELi lennujaamades riikide jaoks liiga kulukas (põhiseadme ostmiskulu, millele lisandub täiendav tarkvara ja personali koolitamine).

Oma arvamuse turvaskannerite kasutuselevõtu kohta andis ka EMSK. Lühidalt – EMSK ei toeta kohustuslikku ja kiiret turvaskannerite kasutuselevõttu EL lennujaamades. EMSK teeb Euroopa Komisjonile ettepaneku tõsiselt kaaluda alternatiive turvaskannerite või kehaskannerite kasutamisele. Üks võimalus on võtta kasutusele ohuallikate skemaatilise lokaliseerimise ja tuvastamise tehnilised süsteemid, mida on võimalik täiendada käsitsi järelkontrolliga. Õiguslikust küljest on määruse asemel asjakohasem valida kõikidele liikmesriikidele suunatud otsus või koguni soovitus eesmärgiga jätta pädevatele asutustele võimalikult suur tegutsemisruum ja anda rohkem aega skannerite (vabahtlikkuse alusel) katsetamiseks.

JET ja ITER

On võimalik, et need täheühendid saavad mõne aja pärast vägagi tunuks. Tegemist on uute energiatootmise agregaatidega. Kuna Euroopa vajab energiat, see aga peab olema saavutatud CO²-heiteid vähendades, siis on juba mõnda aega tegeldud uute energiasüsteemide arendamisega ja panustatud teadusuuringutesse ja tehnoloogia arendusse. Nüüdseks hakkab see andma positiivseid tulemusi. Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe raames manipuleerivad tuumateadlased plasmataadade miljonite kraadiste temperatuuride juures, tehes seda tööstuslikes tuumasünteesiseadmetes, millest suurim on Euroopa Ühisoroidkamber ehk JET. Sellele ja muudele ülemaailmsetele saavutustele toetudes ehitatakse praegu Prantsusmaale maailma suurima energiauuringute projekti raames rahvusvahelist katsetermotuumaareaktorit (ITER), mille tulevikus termotuumasünteesiga toodetava elektrienergia kogus võrdub sellega, mida toodab keskmise suurusega (500/700 MW) reaktor. See on sillaks esimese näidiselektrijaama ning hiljem kommertsreaktori poole, mille keskmine toodangumaht on umbes 1,5 GW. Termotuumasünteesi baasil töötava elektrijaama kütusetarbimine on madal. 1 GW-ne elektrijaam tarbib ligikaudu 100 kg deuteeriumi ja

3 tonni looduslikku liitiumi aastas, tootes 7 miljardit kW/h elektrienergiat. Sama koguse elektrienergia tootmiseks vajaks söekütelt töötav elektrijaam umbes 1,5 miljonit tonni sütt. Esmane reaktsioon, mille termotuumasüntees põhineb, ei tekita ei tuumajäätmegi ega saastavaid heiteid. Reaktsiooni käigus ühinevad aatomid, mida leidub külluslikult looduses, eriti merevees. Peale selle on antud protsess loomu poolt ohutu. Esmase reaktsiooniga seotud elemendid on deuteerium, tritium, liitium ja heelium. Nende aatomite ühinemise protsessis vabaneb suur hulk energiat, mis eraldub soojuse kujul soojusvahetis temperatuuril 550/650°C (keskmine tuumalõhustumise reaktor toodab keskmiseks temperatuuriks 700°C). Kõrgetasemeliste materjalide väljatöötamine peaks võimaldama saavutada temperatuure 1000°C ringis. Toodetud aur paneb liikuma turbiini (rootori), mis toodab induktsioonvoolu (staator). ITERi plasma kuumutamiseks on vaja umbes 50 MW energiat. Seega toodab sünteesiprotsess kümme korda rohkem energiat, kui protsessi käivitamiseks kulus. JET on ainus masin (praegu teadaolevalt), mis suudab kasutada tritiumi ja berülliumi. Berüllium on materjal, mis katab ITERi reaktsioonikambri seinu. Olulised projekid on hetkel lõppfaasis. Kui ITER hakkab edukalt tööle, on Euroopa energiamured sisuliselt murtud. ■

Eurobaromeeter:

Eestis valmistavad enim muret tööpuudus, hinnatõus ja üldine majanduslik olukord; ootused riigi tuleviku suhtes üha positiivsemad

Eurobaromeetri avalikustatud Eesti aruanne näitab, et 2010. aasta sügisel oli eluga tervikuna rahul 72% Eesti kodanikest, mis on mõnevõrra madalam tase kui Euroopa Liidus keskmiselt – 78%. Rahulolu eluga pole viimaste aastate jooksul oluliselt muutunud ei Eestis ega ka Euroopa Liidus tervikuna. Riigi majanduslikku olukorda peab halvaks 66% kodanikest, kuid see näitaja on tunduvalt väiksem, kui see oli majanduskriisi tipphetkedel 2009. a (79%). Samas on hakanud suurenema olukorda positiivseks pidavate eestlaste hulk, kelle osakaal on võrreldes 2009. aasta suvega tõusnud 12%-lt 32% tasemele. Selle taseme juures edestab Eesti Euroopa keskmist, kus riigi majanduslikku olukorda pidas heaks 28% kodanikest. Ka Euroopas keskmiselt on positiivsus riigi majandusliku olukorra suhtes võrreldes 2010. aasta kevadega mõnevõrra tõusnud. Leibkonna majanduslikku olukorda peab heaks 66% Eesti elanikest ning halvaks 33%. Need numbrid on lähedased Euroopa Liidu keskmistele (64% ja 33%). Hinnangud leibkonna praegusele olukorrale pole viimaste aastate jooksul oluliselt muutunud. Leibkonna majandusliku olukorra lähituleviku kohta arvavad pea pooled Eesti kodanikud (47%), et olukord jääb samaks, 34% usub leibkonna majanduslikku olukorda minevat paremaks ja vaid 18% kardab, et olukord võiks halveneda. Euroopas keskmiselt ollakse aga veelgi enam veendunud, et leibkonna majanduslik olukord jääb lähitulevikus samaks

(58%), ning võrdväärselt oli neid, kes usuvad, et olukord läheb halvemaks (19%) või paremaks (20%).

Eesti kodanike jaoks on kolm olulisemat probleemi tööpuudus, hinnatõus ja üldine majanduslik olukord. Kuna viimase aasta jooksul on hinnad jõudsalt kasvanud ning tööpuudus mõnevõrra vähenenud, siis on ka vastavalt inflatsioonitunnetamine olulise küsimusena tõusnud kaks korda – 21%-lt 42%-le, ja tööpuuduse tajumine probleemina kahtlusest 69%-lt 61%-ni.

Eesti kodanikke iseloomustab sarnaselt Euroopa põhjapoolsematele riikidele suurem usaldus erinevate võimuinstiitutsioonide (EL, valitsus, politsei, kaitsevägi jne) ja meedia vastu ning väiksem usaldus religioossete instiitutsioonide suhtes. Eestis usaldab oma riigi valitsust 55% kodanikest, Euroopa Liidus keskmiselt on see näitaja aga vaid 28%. Usaldus Eesti valitsuse vastu on viimase aasta jooksul kasvanud, kuid see on ikkagi veel madalam 2006. a kõrgtasemest, mil see oli 66%. Meediakanalistest usaldatakse Eesti kõige enam televisiooni ja raadiot.

Toetus Euroopa Liidu ühisele rahapoliitikale on pärast mõningast langust kevadel tõusnud jälle aastatagusele 63% tasemele. Võrreldes Euroopa Liidu keskmisega on Eesti kodanike toetus eurole mõnevõrra kõrgem. Küsimusele, kas euro on leevendanud praeguse finants- ja majanduskriisi negatiivseid mõjusid, vastas enamik Eesti kodanikke (48%) eitavalt. Küll aga on Eesti kodanike usk eurosse võrreldes 2010. aasta kevadega mõnevõrra tõusnud.

Eesti kodanikud peavad ennast Euroopa Liidu küsimustest pigem mitte eriti hästi informeerituks (53%), ka Euroopa Liidus keskmiselt pole pooled kodanikud antud küsimus-

tega kuigi hästi kursis. 38% Eesti kodanikest leidis, et on Euroopa Liidu küsimustest väga hästi või üsna hästi informeeritud, mis on mõnevõrra rohkem kui Euroopas keskmiselt (32%). Üldse pole Euroopa Liidu küsimustest informeeritud 8% Eesti kodanikest, kuid koguni 16% Euroopa kodanikest.

Eesti kodanike arvates kajastatakse Euroopa Liidu teemasid piisavalt eelkõige trükiajakirjanduses (69%) ja televisioonis (66%). Võrreldes 2007. aastaga on nende kodanike osakaal, kes leidsid, et Euroopa Liidu teemasid kajastatakse meedias piisavalt, mõnevõrra tõusnud. Eestis viidi küsitlus läbi novembris. Kokku küsitleti 1000 Eestis elavat Euroopa Liidu kodanikku. Uuringu tellis Euroopa Komisjoni kommunikatsioonipeadirektor ja selle viis Eestis läbi TNS Emor.

Laiendatakse bussireisijate õigusi

Euroopa Komisjon tunnustab Euroopa Parlamendi otsust, millega võeti pärast pingelisi läbirääkimisi vastu bussireisijate õigusi käsitlev määrus. Kuna õigusaktid lennuki-, rongi- või laevareisijate õiguste kohta on juba välja töötatud, valmib maanteetranspordi kasutavate reisijate õigusi käsitleva määrusega lõplikult kõigi transpordiliike hõlmav ELi õigusraamistik. Uue määrusega tagatakse pikamaa (st üle 250 km) bussiveo teenuste puhul reisijatele kaitse liiklusõnnetusest tingitud surma, vigastuse või varalise kahju korral (vähemalt 220 000 eurot reisija kohta ja 1 200 eurot pagasiühiku kohta). Samuti peab vedaja katma kulud seoses õnnetusest tulenevate praktiliste esmavajadustega (võimalus pakkuda kuni kaheks ööks majutust

hotellis kogumaksumusega 80 eurot öö) ning pakkuma konkreetset tasuta abi puuetega inimestele ja piiratud liikumisvõimega inimestele nii bussijaamades kui ka bussis ning vajaduse korral ka tasuta transporti abisajajatele. Määruses on sätestatud hüvitis või ümbersuunamisvõimalus, kui bussireis on üle broneeritud või tühistatakse või kui eeldatav väljasõit hilineb rohkem kui 120 minutit. Ette on nähtud ka piisav abi (suupisted, toit ja jook), kui enam kui kolme tunni pikkune reis tühistatakse või hilineb rohkem kui 90 minutit. Vedajad on kohustatud võimaldama veoteenuseta jäänud reisijatele vajaduse korral hotellimajutuse kaheks ööks maksumusega kuni 80 eurot öö, v.a raskete ilmastikutingimuste ja suurte loodusõnnetuste korral. Kui eeldatav väljasõit hilineb rohkem kui 120 minutit või kui reis tühistatakse ning kui vedaja ei suuda pakkuda reisijale mõnda muud ümbersuunamisvõimalust ega hüvitiit, hüvitatakse 50% piletihinna. Peale selle on kõigi teenuste (alla ja üle 250 km) puhul puudega ja piiratud liikumisvõimega inimestel õigus mittediskrimineerivale kohtlemisele ning rahalisele hüvitiisele juhul, kui nende liikumisvahendid on liiklusõnnetuse tõttu hävinud või kannatada saanud. Kehtestatakse miinimumeskirjad reisiinfo kohta, mida kõik reisijad peavad saama enne reisi ja reisi kestel, samuti üldine info selle kohta, millised õigused on reisijatel bussijaamas ja bussis. Kõigile reisijatele peab olema kättesaadav vedajapoolne kaebuste käsitlemise kord. Pärast Euroopa Parlamendi 15. veebruari hääletust ja nõukogu 31. jaanuaril 2011 antud kinnitust võetakse määrus ametlikult vastu 16. veebruaril. Loodetavasti avaldatakse see veel enne suve. Määrust hakatakse kohaldama kaks aastat pärast selle vastuvõtmist. ■

Tiia Randma
Haridusnõunik

Kutseõppe edendajad vaatavad tulevikku

15.-17. veebruaril toimus Kuressaare Ametikoolis kutseõppe edendajate talveseminar, mille peateemaks kujunes arutelu tuleviku (kutse)hariduse teemadel.

Luksemburgi ja Soome haridusametnikud rääkisid kutsehariduse arengutest ja seostest riigi tööhõivega oma maal. Soome Haridusministeeriumi kutsehariduse osakonna juhataja Mika Tammi-lehto rääkis sellest, milliste tuleviku-trendide alusel Soomes kutseõpet kujundatakse. Tehnoloogiate kiire areng seab teistsugused nõuded inimeste oskustele. Järjest olulisemaks muutub õppeainete omavaheline integreerimine ja pidev valmisolek muutusteks. See eeldab koolidelt ja eelkõige õpetajatelt õppeprotsessi ümbermõtestamist.

Luksemburgi kutsekooli pikaajaline direktor ja rahvusvahelise koolide ühenduse juht Robert Louis tutvustas Luksemburgi haridussüsteemi väljakutseid. See pani mõtlema koolikorralduse üleregleerimise ja -tsentraliseerimise riskidele. Euroopa riikide seas eranditult kalleim koolikorraldus Luksemburgis pole seni kaasa toonud koolilõpetajate kõrget taset.

Põhja-Karjala omavalitsuste koolituskontserni personalijuht Yngve Lostedt tutvustas soojal ja inimlikul moel rahvastiku vähenemisest tingitud ümberkorralduste rõõme ja muresid suure väljarändega äärealal Soomes.

Eesti kutseõppe arenguteemasid sisse juhatades märkis Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu juhatuse esimees Neeme Rand: „Eesti

Neeme Rand:

„Eesti on väheneva rahvaarvuga riik ja kvaliteetse hariduse võimaldamiseks on vaja lähiajal langetada raskeid otsuseid. Mitmed tegevused on juba käima lükatud, muuhulgas riigikoolide tugiteenuste ja riigivara haldamise tsentraliseerimine. Seetõttu on hea teada, millised on teiste riikide sarnaste tegevuste positiivsed ja negatiivsed kogemused.“

on väheneva rahvaarvuga riik ja kvaliteetse hariduse võimaldamiseks on vaja lähiajal langetada raskeid otsuseid. Mitmed tegevused on juba käima lükatud, muuhulgas riigikoolide tugiteenuste ja riigivara haldamise tsentralisee-

rimine,” märkis Rand. „Seetõttu on hea teada, millised on teiste riikide sarnaste tegevuste positiivsed ja negatiivsed kogemused.“

Kutsehariduse ekspert Erkki Piisang tutvustas käimalükatud hindamissüsteemi muutuse põhjust ja käsitlust. Koolikorraldus peab liikuma õpetamiskultuurilt õppimiskultuurile. Õpetaja roll klassis peab muutuma senise teadmiste jagaja asemel õpilase arengut toetavaks juhendajaks. On vaja mõista, et tänased õppurid on nn netipõlvkond, kes uusi teadmisi omandavad erinevalt varasematest eagruppidest.

Kaja Tampere Tallinna Ülikooli Kommunikatsiooni Instituudist analüüsis kutsehariduse nägu tänases Eestis. „Soomes läheb üle poolte põhikoolilõpetajatest edasi õppima ametikoolidesse ja ametiõpe on Soomes väärtustatud haridusvalik. Meie oleme sinnapoole alles teel”, rääkis Kaja Tampere.

Lisaks eelnevale räägiti käimasolevatest sisuarengutest kutseõppes ja täiskasvanukoolituses ning analüüsiti seniseid tulemusi. Talveseminaril osales pea poolsada koolijuhti, haridusametnikku ja koostööpartnerit. ■

Tootlikkuse tõstmine töötlevas tööstuses on kompleksne ülesanne ning eeldab tugevat institutsionaalset koostööd.

Kõik tasandid – riik, ettevõtete harulidud, ettevõtted ning vahetud töötajad – inimesed, peavad olema kaasatud ning kasutama kogu oma potentsiaali. Ainult sellisel moel, sihikindalt ja koostööd tehes, on võimalik luua eeldused meie tööstusettevõtete kasumlikkuse tõstmiseks kõrgeimale võimalikule tasemele. Väike riik nagu Eesti on, ei saa selles vallas tänapäeval loota vaid tururegulatsioonidele, riigipoolne tugi on vältimatu, kui tahame oma tööstuse tootlikkuse muuta tippriikidega konkurentsivõimeliseks.

Professor Urmas Varblase ettekandest ümarlinal tuli välja, et Eesti töötlevas tööstuses on töötaja kohta toodetav lisandväärtus ja vastavalt ka tööjõukulud töötaja kohta naaberriigi Soome näitajatest 4-5 korda väiksemad. 2007. aasta andmete põhjal tootis Soome tööline lisandväärtust 87 tuhande euro ulatuses, eesti tööline vaid 17,3 euro eest. Samas oli Soome tööliste tööjõukulu 46,8 tuhat ja eestlase kulu 10,6 tuhat eurot. Ettevõtja sai Soomes ühe tööliste töö eest lisandväärtust seega 40,2 tuhat eurot, Eestis aga vaid 9,9 tuhat!

Ümarlana paneeldiskussioonis kinnitasid ettevõtjad, et riigipoolsetes toetusprogrammides osaledes ning toetusprojekte kirjutades on siiani kasulik keskenduda moodsate ja samas kallite töövahendite ja tehnoloogiate hankimisele, sest projektkirjutamise kulu ja vaev on sama kui taotledes osalemist suhteliselt odavates töötajate treening- ja koolitusprogrammides. Kuid nagu näeme, on vaid „rauda“ investeerimine ummiktee, kui sellega ei käi kaasas kvalitatiivne hüpe töökohtade organiseerimises ja töötajate motiveeri-

Lauri Nirgi
Pera tegevjuht

Aimar Altosaar
Pera ärisuhete arendusjuht

Tootlikkuse tõstmine Eesti töötlevas tööstuses on hädavajalik ja võimalik

Kokkuvõte Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja innovatsioonivõrgustiku Pera koostöös 22. veebruaril toimunud ümarlauast.

mises. See on ilmselt koht, kus riigi rahalisi vahendeid suunavad poliitikud ja tippametnikud peaksid analüüsima, kas meie enda riigi ja ELi tugifondide poolt eraldatud rahalised vahendid on alati kasutatud piisavalt tõhusalt, eesmärgipäraselt ning edasisuutlikult.

Oleks mõistlik võrrelda teiste riikide tehnoloogiatesse investeerimise tulemuslikkust näiteks *lean manufacturing*'i juurutamisest tulenevaga. See aitaks selgitada, kuidas maksimaliseerida igast kulutatud eurost saadavat tulu. Seades eesmärgiks meie töötleva tööstuse tootlikkuse mitmekordse tõstmise, tähendab see eelkõige ka meie ekspordi potentsiaali ja mahtude olulist suurendamist. Eesti ekspordivate ettevõtete tootlikkus on juba praegu märgatavalt suurem neist, kes toodavad vaid koduturule. Kuid me peame oluliselt tõstma ka oma võimekust toota rahvusvahelisel turul lõpptarbijale, liikuma väärtusahelas ülespoole, kujundada usaldusväärseid brände. Ekspordivõimekuse tõstmise võti on samuti meie ettevõtete tootlikkuse tasemes. Kui kõrge elatustasemega riikide ettevõtted suudavad rahvusvahelisel turul pakkuda odavamalt kui meie ettevõtted oma kordades madalamate palkadega, tingimustes kus kõik

muud sisendhinnad on võrdsed, siis näitab see meie tootmise korralduse puudulikkust.

Meie konsultatsiooni-, treening- ja koolitusprogrammid peavad lähtuma parimatest eeskujudest ning olema selgelt eesmärgistatud ja tagasisidestatud. Ettevõtete võimekuse tõstmine peab olema reaalne, nii, et sellest saavad kasu konkreetsed ettevõtted, riik ning kõik töötajad paremate motivatsioonitingimuste näol. Oma kvalifikatsiooni tõstmist ja täiendamist, koolitust ja edasiõppimist peavad võtma tõsiselt ka kõik töölised. Selles osas võivad kvalifikatsiooni-standardite jms näol kaasa aidata ka erialaliidud. Inimkapitalile, sealhulgas haridusele – kutseõppele, elukestvatele õppele jne – suurema tähelepanu pühendamine on vältimatu. Kui Saksa ettevõtte suudab samade materjalihindade juures toota odavamalt kui Eesti ettevõtte, siis ainult uute seadmete kasutamisega seda kitsaskohta ei leevenda. Me ei ole sakslastest tehnoloogia poolest maas, pigem on lahendused tootmise korralduses, juurdeõppes ja motivatsioonis.

Väga tähelepanelikult tuleb suhtuda uute väikeettevõtete arengusse. Riigil peab olema võimalus neid

toetada liigse ja kuluka bürokraatiaga. Sealhulgas tuleb oluliselt kättesaadavamaks teha tööliste ja kogu liinipersonali koolitus. Meie tootlikkuse tõstmise võti on tegelikult haritud ja motiveeritud tööliste käes. Ettevõtete tipp- ja keskastmejuhid peavad kaasama planeerimisse töö efektiivsuse ja tulemuslikkuse tõstmise protsessi kõik töötajad. Ainult selline, kõiki töötasandeid haarav läbimõeldud töökorraldussüsteem võimaldab vähendada tarbetuid kulusid ning kokkuvõttes tõsta oluliselt tootlikkust. Mis omakorda võimaldab ettevõtjal saavutada suuremat kasumlikkust ning töötajatel motivatsiooni töötada veelgi tulemuslikumalt.

Eeskujuks võime võtta ja ka kasutada Inglismaal juba kümnekond aastat ennast õigustanud koolituse ja treeningsüsteemi tööliste, mille ingliskeelne nimetus BIT (*Business Improvement Techniques*) võiks eesti keeles kõlada kui *töökohtade tootlikkuse tõstmise tehnika* (TTTT). Eesti Innovatsiooni Instituut (Pera Eesti tütarettevõtte) on valmis seda tehnikat rakendama Eesti ettevõtetes juba praegu. Sarnaselt majanduslikult edukatele maadele, kelle moodi Eestil meeldiks olla, peaksid ka meie avalikud organisatsioonid ettevõtete tootlikkuse tõstmist ulatuslikumalt ja sihikindlamalt toetama. ■

Seades eesmärgiks meie töötleva tööstuse tootlikkuse mitmekordse tõstmise, tähendab see eelkõige ka meie ekspordipotentsiaali ja mahtude olulist suurendamist. Eesti ekspordivate ettevõtete tootlikkus on juba praegu märgatavalt suurem neist, kes toodavad vaid koduturule. Me peame oluliselt tõstma ka oma võimekust toota rahvusvahelisel turul lõpptarbijale, liikuma väärtusahelas ülespoole, kujundama usaldusväärseid brände. Ekspordivõimekuse tõstmise võti on samuti meie ettevõtte tootlikkuse tasemes.

Darja Saar
Entrum tegevjuht

Praktikud jagasid noortele kasulikke nõuandeid nende projektiideede ellu viimiseks

Laupäeval, 19. veebruaril Jõhvi Kontserdimajas toimunud noorteprogrammi Entrum õppesessioonil kohtusid Ida-Virumaa noored järjekordsete inspireerivate külalistega.

Seekord jagasid noortele oma kogemusi ja edulugusid juhtimis- ja äriajakirja Director peatoimetaja Taivo Paju ning ärijuht Kristel Treier, filmifestivali PÖFF tegevjuht Kristo Tohver ja innovatsiooniprojektide Garage48 eestvedaja Ragnar Sass.

Ajakirja Director peatoimetaja Taivo Paju innustas noori mõtlema samme ette. „Ettevõtjal on alati vaja vaadata homsesse – mis tuleb pärast praegust hetke. See aitab luua ideid ja lahendusi, millel on edu,” sõnas Paju. Directori ärijuht Kristel Treier soovitas noortel suhtuda oma ellu ja ettevõtlusesse sarnaste põhimõtete. „Sea endale eesmärk ja lepi iseendaga kokku, kuhu soovid jõuda. Edasi on vaja leida teerada, mis selle eesmärgini viib ja astuda need sammud, mis on eesmärgini jõudmiseks vajalikud,” julgustas Treier noori oma elu ise juhtima.

PÖFFi tegevjuht Kristo Tohver rääkis noortele, et edukad ideed on need, mille järele on ühiskonnas puudus. „Nii oli ka PÖFFiga, mille sündimise hetkel oli Eestis selge vajadus teistmoodi kino järele. Täna on sellest ühiskonna vajaduse vastureaktsioonina sündinud projektist kasvanud rahvusvaheline ettevõtmine,” jagas kogemusi Tohver. Ta suunas noori

mõttele sellele, et kasumiks võib olla ka väärtuse loomine ühiskonnas ja alati ei pea kasumina nägema ärikasumit.

Garage48 eestvedaja Ragnar Sass tõi välja innovatsiooniprojektide ja Entrum programmi sarnasuse. „Meie mõlema tegutsemise eesmärk on lühikese ajaga midagi olulist ära teha.” Garage48 programmis kogunevad meeskonnad, et leida 48 tunni jooksul uus innovaatiline ja ellu rakendatav idee. „See idee leidmine on esimene samm, millele järgneb töö leitud ideega. Sama on ka Entrum programmiga, mille raames noored astuvad esimesi samme ideede loomisel ja mille ellurakendamisega on vaja tööd edasi teha,” selgitas Sass. Edu saavutamisel on aga oluline osa meeskonnal. „Kõikide õnnestumiste taga on alati meeskond, kes ühiselt usub oma ideesse ja kes toetavad teineteist nii edus kui raskustes,” julgustas Sass noori meeskonnatööd väärtustama.

Entrum sessiooni teises osas tutvustasid noored oma projekte. Projektide esitlemine oli noortele heaks võimaluseks oma ideid esitleda ja saada asjatundjatest mentorite tagasisidet sellele, kuidas oma projekti edasi arendada. Peamine soovitus noortele oli täpsemalt defineerida peaesmärk

ning töötada eelarvega. Samuti olid esitlused heaks katsumuseks ja õppetunniks, kuidas oma ideid kuulajatele selgitada ja kuulajaid ideesse uskuma panna. Noorte projektid on valdavalt praktilised ja lähtuvad sellest, mille järele noored ise vajadust tunnevad.

Entrum noortele nõu andnud Taivo Paju peab oluliseks, et edu saavutanud täiskasvanud leiaksid aega noorte juhendamiseks ja julgustamiseks. „On ääretult oluline, et noored inimesed ei jääks kõrvale Eesti arengust. Kui nad saavad julgustust liikuda selle poole millest nad unistavad, siis on Entrum programm täitnud oma eesmärgi,” sõnab Paju. Kristo Tohver kiidab noori nende ettevõtlikkuse ja heade ideede eest. Samas juhib ka Tohver tähelepanu sellele, et nad vajavad juhendamist. „Et noorte ettevõtlikkuse ei jääks varju ning nad viiksid oma toredad ideed ellu, vajavad nad suunamist ja nõuandeid,” rõhutab Tohver mentorite panuse olulisust Entrum programmis.

Eesti Energia algatatud noorte ettevõtlikkuse arendamisele suunatud Entrum programmis osaleb ligi 400 teadmistejanulist noort kaheksast Ida-Virumaa omavalitsuspiirkonnast. ■

Taivo Paju:
„On ääretult oluline, et noored inimesed ei jääks kõrvale Eesti arengust. Kui nad saavad julgustust liikuda selle poole millest nad unistavad, siis on Entrum programm täitnud oma eesmärgi.”

Täiendavat informatsiooni ja piltmaterjali Entrumi tegevuste kohta leiad programmi veebilehelt www.entrum.ee ja www.facebook.com/entrum.

Priit Raamat
Teenuste osakonna
projektijuht

Ekspordi Akadeemia välisõppereisid Soomes ja Rootsis olid ettevõtjatele informatiivsed ning kasulikud

**EKSPORDI
AKADEEMIA**

European Union
Euroopa Liit
Europeesche Unie

Eesti tuleviku heaks

EAS
Enterprise Estonia

Ekspordi Akadeemia käis sel hooajal välisõppereisidel Soomes ja Rootsis. Sellised õppereisid on head ning äärmiselt praktilise iseloomuga. Kohtutakse erinevate organisatsioonide ning ettevõtete esindajatega sihtriigis.

2.-3. veebruaril toimus Ekspordi Akadeemia õppereis Soome, kus Eesti ettevõtjaid kohtusid esimesel päeval Helsingi Kaubanduskoja esindajatega ja tutvusid nende võimalustega Eesti ettevõtjate abistamisel, lisaks saadi ka ülevaade erinevatest nüanssidest, mis on Soomele iseäralikud. Kõige muljetavaldavam oli grupile kohtumine FinPro-s organisatsiooni tegevjuhi Kari Häyrinen'iga, kes oma esitluses Finpro tegevustest, toetustest jms andis meie ettevõtjatele väga palju ideid, kuidas oma toodete-teenustega välismaale minna või seda tegevust parendada.

Eesti Majas tutvuti EASi Soome filiaali teenustega, mis andis hea ülevaate oma ettevõtte võimalustest ekspordi vallas Soomes, turu olukorradest jms. Ekspordiala konsultant Aurelia Lorents ning EASi Soome esindaja Valdar Liive olid väga abivalmid ja rõhutasid nii EAS Soome filiaali kui Soome ning Eesti Kaubanduskodade osatähtsust ekspordimisel Soome.

Teisel päeval tutvuti Fiskars korporatsiooniga (mille alla kuuluvad tuntumatest brändidest Fiskars, Hackmann, litala ning Arabia) ning külastati portselanitehase Arabia tootmist. Fiskarsi kogemused oma brändide turustamisel ning ekspordimisel on olnud väga spetsiifilised ning kalkuleeritud, mis on toonud firmale väga suurt kasu. Pauligi uue tehasehoone külastus koos kontserni tutvustamise ning kogemuste kuulamisega just Eesti ettevõtjatele sobivatele sihtturgudele olid vägagi inspireerivad. Märksõnad nagu jätkusuutlikkus ning süstemaatilisus on need, mis Pauligit kõige paremini ekspordimisel iseloomustavad. Lisaks oli väga muljetavaldav ka Pauligi uus tehas, mis pole veel aastatki vana ja paistab silma oma erinevate innovaatiliste lahendustega. Visiidi lõpul tutvuti Soome ühe vana ettevõtte – Fazeri kontserniga, kes ettevõtjad said lähedalt tootmist ning erinevaid lahendusi just tehase poolel uudistada.

Ühepäevane visiit Rootsi toimus 3. märtsil. Aktiivne päev hõlmas kolme suurima rahvusvahelise firma külastusi: Hennes&Mauritz (H&M), General Electric ning Absolut. Kõik tuntud brändid, kel on omad turunduslikud eripärad, valdkondlikud isearasused ning loomulikult ka siht-

rühmad. H&M on üks oodatuid brände Eestis. Eesti ettevõtjad said ülevaate ka nende strateegiast ja visioonidest, mille järgi nad oma uute sihtturgude valikud teevad. Need kriteeriumid ei ole kunagi emotsionaalsed, vaid neile eelneb korralik ning põhjalik uuring ning tarbijakäitumise analüüs, mille järgi saab oodatavat kasumlikkust ennustada. General Electricu loodud „Eco-magination“ programm on just see, mis firmale ülemaailmset tuntuust tõi ning eristas suurfirmat teistest samasugustest. Keskkonnasõbraliku firma kogemused ja eesmärgid selles valdkonnas on rohelise mõtteviisi eeskujuks ka teistele ettevõtetele.

Absolut külastuse üks meeldivamaid üllatusi ettevõtjatele oli ettevõtte avalike suhete asepresident Peeter Luksep, kes presenteeris grupile Absoluti kontserni ja tegemisi. Eestlase kogemused ja karjäär maailma ühes tuntuimas brändis on olnud muljetavaldav, nagu ka Absoluti tegevused ettevõtte. Jätkusuutlik brändistrateegia tervele portfelliile, kliendisuhetus sellises keerukas nišivaldkonnas, mis on väga tundlik nii turunduslikult kui ka majandusküsimustes on olnud väga edukas. Väga palju kasulikke ja märkimisväärsed ideesid said ka meie ettevõtjad, kes visiidil viibisid. ■

Ekspordi Akadeemial on sellel poolaastal tulemas veel üks visiit: 16.-17. märtsil külastatakse Ida-Virumaad ning Tartut, kus tutvutakse erinevate eksportivate ning neid abistavate organisatsioonidega. Eesmärk on tutvuda tootmisega, vahetada kogemusi ning saada ülevaatlukum info Eesti eksporditurust Ida-Virumaa ning Tartu näitel. Rohkem infot: www.koda.ee. Registreerimistähtaeg 11. märts! Osalejate arv on piiratud!

Lisainfo ja registreerimine:
Priit Raamat
Tel: 604 0081
E-post: priit@koda.ee

Taivo Paju
Juhtimisajakirja Director
peatoimetaja

Director 100?! Kuidas see küll juhtus ehk mis annab eluõiguse väikesele firmale

Võrreldes kümne aasta tagusega on tänane Director täiesti teine ajakiri. Director pole enam areen majandus-filosoofilisteks mõtisklusteks – fookuses on iga inimene, kes tahab oma tööd hästi teha. Ning igal suvel paneme kahtluse alla kõik senised seisukohad. Küsime endilt, kas see on see, mida meie lugeja, kelle seas on üha rohkem keskastmejuhte ja ettevõtjaid, tahab.

Mul on piinlik tunnistada, aga kümne aasta eest, kui Directori peatoimetaja ameti vastu võtsin, ei saanud ma tegelikult aru sõnadest, mida ärimõtteleja Charles Handy ettevõtjate kohta ütleb: „Ettevõtjad on inimesed, kes teevad mitte millestki kulda. Nad ongi uue aja alkeemikud selle parimas tähenduses.”

Nüüd, olles tundnud omal nahal, mida tähendab olla omanik, võin öelda: see on väike ime, kui suudad firma järjekordse juubelini viia. Nii nagu näiteks Hansabuss tähistab sel talvel 15. sünnipäeva. Või nagu Kaleva Travel ja Tavid tähistavad tänava koguni 20. sünnipäeva. Nii lihtne on valede otsuste ja halbade olude koosmõjus kõik maha mängida, nagu juhtus Tallinna Pangaga, Kommest-Autoga, TOP-Toursiga, Glaskekiga... Ka meedias on muster sama. Kaks majandusajakirja, Arielu ja Saldo, on kinni pandud ning võimsalt alustanud Kalev Meedia pillid on ka kotis.

Olen palju mõelnud, miks on õnnestunud Directoril vastu pidada. Ehkki ajakirjanikuna tahaksin olla ääretult originaalne, pean ütleva, et põhjused on nii stereotüüpsed, et suisa naljakas.

Siin meie lugu on.

Ka parim kaup suisa karjub müügi järele. Umbes viie-kuue aasta eest, kui Directori majandusseis oli üsna lahja, ütles mu hea sõber, nii ajakirjaniku kui nõustamiskogemusega Kaspars Kauliņš: „Ära põe Directori sisu pärast – see on O. Aga hakka ükskord müüma!” Keskendusin tol ajal palavikuliselt vaid sisule. Kuid hea toode on tõesti vaid pileet rongile, ilma müügivedurita ei sõida see mitte meetritki.

Meeskond peab olema proaktiivne (meie keeleteimetaja küll pahandab selle sõna üle, aga see on jube täpne väljend!). Meil hakkas paremini minema siis, kui leidsime inimesed, kes mõtlevad ja teevad rohkem, kui otsestes tööülesannetes kirjas. Sa ei jõua mitte kusagile inimestega, kes teevad ainult nii palju, kui kästi, ja mitte grammigi enam ning ütlevad, et meil mõtlemise eest palka ei maksta. Sest iga inimese juurdetulekuga väheneb kordades võimalus, et sa saad ise kõike ette näidata ja öelda.

Palka aeglaselt ja vallanda kiiresti, nagu ütles legendaarne General Electricu juht Jack Welch. Olen seda usku, et kedagi tööl motiveerida ei

ole võimalik. On lihtsalt võimalik leida inimene, kes mingil väga isiklikul põhjusel tahab seda tööd hästi teha. Ning siis tuleb sul teha kõik, et tema tuju mitte ära rikkuda. Aga need, kelle jaoks su firma õige koht ei ole, tuleb lihtsalt kähku ära saata.

Too tiimi oma ala tipud, kes on sinust targemad. Kutsu isegi neid, kelle puhul sa arvad, et nad su väikese firmaga ealeski ei viitsi jännata. Esimese professionaalse ärijuhi suutsime omal ajal palgata vaid üheks päevaks nädalas, aga temast oli tunduvalt rohkem tulu kui mõnest keskpärasest.

Suhted on kõige kergemini riknev kaup. Seda õpetas ettevõtjate koolitaja Marju Unt oma kuulsal kasvu-koolitusel. See kehtib nii nende inimeste puhul, kellest sõltuvad firma tulemused, kui ka oma inimeste puhul. Omaaegne Ühispaniga juht Ain Hanschmidt helistas oma tiimiliikmed alati läbi, kui ta nendega kohutada ei jõudnud.

Kiirusta aeglaselt. Muidugi ma tahan, et firma kähku suureks ja võimsaks kasvaks. Aga siin on alati dilemma paigalseisu ja liiga kiire kasvu vahel. Et tervet mõistust mitte kaotada, on üks meie nõukogu

ülesandeid liialt riskantsed kasvu-
plaanid maha lõigata. Ehk hoida
perefirma mõtteviisi, kus hüppeli-
sest kasvust tähtsam on jätkusuut-
likkus. Tõsi, nõukogu peab meid ka
tagant torkima, kui tarvis, ehkki seda
pole õnneks teha tulnud. Ega ole
vist niipea vaja. Selgi aastal alusta-
me ühe väga mõnusa psühholoo-
giaajakirjaga ning meie kliendi-
trükiste osakond muutub kõvasti
tuumakamaks.

Said just uue toote valmis? Kahju,
aga see on juba lootusetult vana-
nenud. Nõustun väitega, et ükski
üle aegade püsima jäänud firma ei
tegele enam sellega, milleks ta
algselt loodi. Võrreldes kümne aasta
tagusega on tänane Director täiesti
teine ajakiri. Director pole enam
areen majandusfilosoofilisteks mõ-
tisklusteks – fookuses on iga ini-
mene, kes tahab oma tööd hästi
teha. Ning igal suvel paneme
kahtluse alla kõik senised seisuko-
had. Küsime endilt, kas see on see,
mida meie lugeja, kelle seas on üha
rohkem keskastmejuhte ja ettevõt-
jaid, tahab.

Head lugejad ja koostööpartnerid!
Palju õnne 100. Directori puhul
meile kõigile! Meil on teiega tore
olnud, nii et jätkame koos! ■

Üliõpilasest sotsiaalseks ettevõtjaks

Heategu algatas motivatsiooniprojekti, mille eesmärk on koos noorte ja ettevõtluse edendamise tegevate organisatsioonidega avardada teadlikkust sotsiaalsest ettevõtlusest kui sellisest, mis võiks saada noortele üheks karjäärivõimaluseks, partneritele kaalukaks arengusuunaks ning tippspetsialistidele teadmiste proovilepanemise ja edastamise lähtekohaks.

Margarita Sokolova
Heateo Sihtasutus

Tänaasel päeval ei osata eris-
tada sotsiaalset ettevõtlust
heategevusest või sotsiaaltööst.
Igal aastal lõpetab suur hulk noori
ülikooli ning suundub tööturule.
Hetkel valitseva majandusliku olu-
korra, vähese kogemuse ja noo-
ruse tõttu jääb erialane töökoht
sageli leidmata. Seda enam, et
paljud ülikoolid ei paku juba eos
praktikakohti. Seega ei saa noored
oma oskusi proovile panna, töö-
andjal jääb nägemata tööpotsia-
al ning tulemuseks on apaatia,
eelarvamused ning hirm seoses
isesesiva eestvedamisega.

Eesmärk on toetada julgust, avatust, loovust

Heategu soovib pakkuda noortele
paralleelseid võimalusi oma os-
kuste proovilepanemiseks ning
luua lisavõimalusi karjääri planeer-
imisel. Lisaks sellele, et ei nähta
sotsiaalset ettevõtlust kui ühte
äritegemise võimalust, puudub
noortel sageli huvi ettevõtluse ene-
se vastu. Meie projekti eesmärk on
toetada julgust, avatust, loovust
ning kriitilist ja analüütilist mõtle-
mist. Teadlikkus sotsiaalsest ette-
võtlusest ning sellega seonduvast
karjäärivõimalusest soodustab et-
tevõtlikumat käitumist ning õpetab

väärtustama kodaniku rolli ühis-
konnas.

Lisaks sellele, et ei
nähta sotsiaalset
ettevõtlust kui ühte
äritegemise võimalust,
puudub noortel sageli
huvi ettevõtluse enese
vastu. Meie projekti
eesmärk on toetada
julgust, avatust,
loovust ning kriitilist ja
analüütilist mõtlemist.

Algatasime projekti tänu Euroopa
Sotsiaalfondi ja EASi rahastusele.
Meie koostööpartnerid on: Eesti
Noorsootöö Keskus, Euroopa
Noored, Ettevõtluse Toetamise ja
Haldamise Krediitiasutus, Innove,
Loov Eesti, Pärnu Ettevõtlus- ja
Arenduskeskus, SA Tallinna Tea-
duspark, Tehnopol, Tartu Teadus-
park, Tartu Biopark, Tartu Loomemajanduskeskus, Tartu Ärinõuand-
la ning Pärnu ja Tartu töötukassad.

Võimalus nõustada noori

Koostööpartnerid läbivad kõige-
pealt meiepoolse koolituspro-

grammi, millejärgselt saavad nad
pakkuda noortele professionaalset
sotsiaalse ettevõtluse nõustamist,
et julgustada neid saama iseseis-
vateks sotsiaalseteks ettevõtja-
teks. Projekti toetavaid üritusi on
mitmeid, nende seas näiteks jutu-
toad, mis on mõeldud tutvumiseks
Eestis tegutsevate sotsiaalsete
ettevõtjatega ning osasaamiseks
nende vahetust kogemusest.

Oktoobrikuu teisel poolel toimub
sotsiaalse ettevõtluse päev, mille
raames on üliõpilastel ja huvilistel
võimalik kohtuda sotsiaalsete et-
tevõtjatega Eestist ja välismaalt,
kuulata oma ala spetsialistide kog-
emusi ning arutleda ühiskonna
mõjutamise ja muutmise teemal.
Esimene kohtumine huvilistega on
toimumas õige pea. ■

Täpsemat infot kogu projekti
kohta laiemalt on võimalik leida
Heateo koduleheküljelt
www.heategu.ee.

Säästlikum energiakasutus, kliimamuutused – võimalused Eesti ettevõtetele

Margus Rava
Diplomaatiline esindaja
energia- ja kliimaküsimustes

Teenusepakkujaid otsitakse säästliku energiakasutuse, selle planeerimise ja juurutamise projektidesse ning läbi viima energia- infrastruktuuri uuendamist. Aga ka programmi- desse, mis puudutavad metsade hooldamist, sest lisaks süsinikdioksiidi heitmete piiramisele on sama oluline ka selle sidumine.

Palume kõigil keskkonnasäästlike teenuseid pakkuvatel ettevõtjatel, kes tunnevad huvi hangetel osalemise ja oma teenuste, toodete või konsultatsiooni pakkumise vastu, endast märku anda Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.

Kontakt:
ANNIKA METSALA
Tel: 604 0091
annika.metsala@koda.ee

Säästlik energiakasutus on ka- hetise mõjuga pikema ajahorisondi jooksul. See aitab esiteks tarbija (olgu selleks siis eraisik, ettevõtte või riik) kulusid kokku hoida. Teiseks aitab kokkuhoidlikum ja üha enam taastuvatest allikatest pärit energiakasutus üldlevinud arusaamise kohaselt ka kliimamuutustega võidelda. Selle protsessi heaks näiteks on kasvuhooenergia heitmevootide müük Eesti poolt ning teenitud tulu reinvesteeringu säästlikumasse energiakasutusse. Oluline koht selles protsessis on ettevõtjatel, mis maju renoveerivad või säästlikuma mootoriga busse müüvad.

Eesti aga ei ole kindlasti ainuke koht, kus selline tegevus käib. Mida vae- sem on riik, seda suuremad on väl- jakutsed energiakasutuse optimeerimisel ning kliimamuutuste ja nen- de mõjudega võitlemisel. Erinevate rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu abistatakse erinevaid riike üha enam. Siinkohal on koostöö kaudu pakutavate teenuste lõpptarbijani viimisel väga oluline roll ettevõtjatel.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja vee- bilehelt (www.koda.ee) artikli elekt- roonilisest versioonist on leitavad kümnekond linki mõnede olulise- mate rahvusvaheliste organisatioo-

nide lehekülgedele, mis vahenda- vad nende organisatsioonide han- keid. Teenusepakkujaid otsitakse säästliku energiakasutuse, selle pla- neerimise ja juurutamise projekti- dele ja energiainfrastruktuuri uuenda- miseks. Aga ka näiteks program- midele, mis puudutavad metsade hooldamist ja selle kavandamist, sest lisaks süsinikdioksiidi heitmete piiramisele on sama oluline ka selle sidumine. Täpsemad valdkondi ja võimalusi Eesti ettevõtjatel hangetel osalemiseks on teisigi.

Kuigi Euroopa Komisjoni, Maailma- panga, ÜRO või Euroopa Rekon- struktsiooni- ja Arengupanga EBRD hangete sihtriigid on enamuses kaugemal Eesti otsesest naabru- sest, pakuvad võimalused säästliku energiakasutuse edendamisel aren- guriikides loodetavasti siiski huvi ka Eesti ettevõtetele. Valdkonna vastu sügavat huvi tundvatel ettevõtja- tel palume ühendust võtta Margus Ravaga Välisministeeriumist.

Palume Teie käest operatiivset taga- sisidet, kuna ettevõtjatel saadava tagasiside alusel kujundatakse välja võimalikud koordineerivad mehha- nismid, et Eesti ettevõtjate võima- lustele hangetel osalemisel ja fi- nantseerimisvõimaluste kasutamisel kaasa aidata. ■

Riigihangete taustainfo 33 riigis: uus teave Koja veebilehel

Eesti Välisministeeriumi ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja koostöös valmisid 2010. aasta sügisel Eesti ettevõtjate tarbeks riigihanke valdkonna ülevaated Euroopa ja ka kaugemate riikide kohta. Info koostajateks olid Eesti ametlikud välisesindused ning infot võite leida kokku leida 33 riigi kohta. Ehkki info maht oleneb asukohariigi info kättesaadavusest ja loodud struktuurist, siis peaaesmärk oli anda vastuseid küsimustele:

- siseriiklikud riigihanketeade- andmebaasid (avaldamise kohustus ja riikliku ühtse andmebaasi olemasolu);
- asukohariigi riigihangete seadus, pädev asutus jm vajalik taustateave pakkujale;
- tulemuste vaidlustamine.

VÄLISMINISTEERIUM

Täpsem info:
www.koda.ee – teenused –
valik riigihanketeade-
riigihanked teistes riikides

Intervjueeris:

Katrina Laurson

Eesti Personalitöö Arendamise
Ühing PARE koordinaator

Kuidas saada tippjuhiks?

Soome juhtide arendamise tipp-
tegija Jussi Kulla uuris oma
doktoritöö raames Soome Top 50
ettevõtete tegevjuhte, et välja selgi-
tada, kuidas neist said tippjuhid
ning milliseid õppetunde nad oma
arengus kõige enam väärtustavad.

**Milliseid teadmisi ja oskusi on juh-
tidel vaja jõudmaks maksimaalse
töövõljkuseni?**

Juhtidel on sõltuvalt ametist ja olu-
korrast vaja laia kompetentside am-
pluaad. Vajaminevad kompetentsid
muutuvad karjääri vältel märkimis-
väärselt. Juhtidega vestlustest il-
mes, et juhatuse esimees peab täna
oluliseks teistsuguseid oskuseid kui
karjääri algusaastatel. Vajalikud
teadmised omandatakse loomuliku
arenguprotsessi käigus, mis Soome
suurettevõtte juhil võtab aega um-
bes 20 aastat.

**Kuidas juhid õpivad? Kas juhid
õpivad vaid isikliku kogemuse
kaudu ja koolitustel või õpitakse ka
üksteiselt ja jagatakse parimaid
praktikaid?**

Soome suurettevõtete juhid rõhuta-
vad praktilise kogemuse olulisust
juhioskuste omandamisel. Just kee-
rulis ülesandeid ja isegi läbikukku-
misi nähakse äärmiselt mõjusa
kogemusena, sest nende olukor-
dade analüüsimise kaudu õpitakse.

Karjääri algusteel olevaid noori po-
tentsiaalseid juhte mõjutab palju kõr-
gema astme juhtide isiklik eeskuju.

**Millistest kursustest ja koolitustest
meeldib juhtidele osa võtta?**

Juhid on osalenud mitmetel juhti-
misalastel kursustel, millest paljud
on läbi viidud maailmatasemel koo-
lide poolt. Üllatav on aga see, et
neist kursustest ei teinud juhid oma
juhtimisoskuste omandamise tee-
konda kirjeldades eriti palju juttu.

**Milline on suurim väljakutse juhtide
arendamise juures?**

Uuringutulemused näitavad, et juhi-
oskused omandatakse praktika käi-
gus ning see on väga pikk protsess.
Seetõttu tuleks juhi andeid varakult
määrgata ning pakkuda juhipient-
siaaliga töötajale erinevaid vaheldu-
vaid ülesandeid vajalike kogemuste
omandamiseks, seda eriti karjääri
algusaastatel. Kõrgema taseme
juhtkonna roll on siinjuures oluline,
sest need noored juhid ei ole enne
praktilise kogemuse omandamist
oma potentsiaalset teadlikud. ■

Doktoritöö tulemustest kuuleb
pikemalt konverentsil

„Produktiivne Organisatsioon”

7. ja 8. aprillil Tartus.

Lisainfo: www.pare.ee.

Seminar

Märka võimalusi Soomes

17. märtsil Ida-Virumaal

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab 17. märtsil koostöös Europe Direct Jõhvi teabekeskusega seminari „Märka võimalusi Soomes”. Seminar toimub ajaloolises Mäetaguse mõisahoones Ida-Virumaal. Seminarile oodatakse Soome turule siseneda või Soomes oma tege-
vust laiendada soovivate Virumaa ettevõtete esindajaid, seminari teises
pooles keskendutakse turismifirmade võimalustele müüa oma teenu-
seid Soome turistidele.

Päevakava

- 9.30 Kogunemine, tervituskohv
- 10.00 Avasõnad (Pilvi Pödrämägi, Soome Suursaatkond Tallinnas)
- 10.10 Soome majanduse hetkeolukorrast, arengusuunad.
Soome-Eesti majandussuhted.
(Pilvi Pödrämägi, Soome Suursaatkond Tallinnas)
- 10.40 Eesti ja Soome ettevõtete vahelise majanduskoostöö
hetkeselise ja arengusuunad. Eesti Suursaatkonna võimalu-
sed aidata Soome firmadega majanduskoostööst huvitatud
firmasid, näiteid suursaatkonna ja ettevõtete koostööst.
(Imre Siil, Eesti Suursaatkond Helsingis)
- 11.15 Kohvipaus
- 12.00 FECC tegevus Eestis. Kuidas suurendada Eesti ettevõtja
atraktiivsust Soome partneri silmis?
(Heikki Mäki, Soome-Eesti Kaubanduskoda)
- 12.30 Lõuna
- 13.30 Soome-Eesti vaheline koostöö turismivaldkonnas, arengu-
suunad. Kuidas müüa turismiteenuseid Soome turistidele?
(Mikko Savikko, ajakirja The Baltic Guide peatoimetaja)
- 14.15 Kuidas tuua äri- ja konverentsituriste Virumaale?
Piiriülene turismikoostöö – ohud ja võimalused.
(Ville Sirviö, Livonia Travel)
- 14.45 Ida-Virumaa turismiklaster, turismiklastri
strateegia vahekokkuvõte, E³ turismitoode.
(Sigrid Karon, Ida-Viru Ettevõtluskeskus, turismikoordinaator)
- 15.00 Kokkuvõttev diskussioon, lõpetamine
Arutelu jätkub vabas vormis Mäetaguse mõisa supelmajas

Seminaril osalemine on ettevõtete esindajatele tasuta, kohustuslik on
eelregistreerimine.

Lisainfo:
MARGUS ILMJÄRV
Tel: 337 4950 • E-post: margus@koda.ee

Ekspordi Akadeemia SEMINARID 2011

Välisurgudele minnes tuleb ettevõtte juhil leida erinevaid lahendusi uutele väljakutsetele. Ekspordi Akadeemia seminarisari on koostatud eesmärgiga, et ettevõtete juhid saaksid teadmisi, inspiratsiooni ja ideid enda konkurentsivõime arendamiseks.

Ekspordi Akadeemia õppevisiit Ida-Virumäele ja Tartusse

16.-17. märts

Registreerimise tähtaeg 11. märts

Eesti õppereisil tutvutakse erinevate eksportivate ettevõtete ning neid abistavate organisatsioonidega. Eesmärk on tutvuda tootmisega, kogemusi vahetada ning saada ülevaatlikum info Eesti eksporditurust Ida-Virumaa ning Tartu näitel. Õppevisiidi maksumus osalejale on 150 eurot/2346,99 krooni (lisandub käibemaks). Hind sisaldab bussitransporti, majutust, firmakülastusi, toilitlust. Osalejate arv on piiratud! NB! Korraldajal on õigus teha vajadusel programmis muudatusi.

PROGRAMM

Kolmapäev, 16. märts

- 7.30 Väljasõit Eesti Kaubandus-Tööstuskoja eest (Toom-Kooli 17, Tallinn)
- 9.00 **Bellus Furniture OÜ** külustus (Rakvere mnt 23a, Haljala) – www.bellus.com
Presentatsioon, tootmisega tutvumine, diskussioon
- 11.15 **Viru Keemia Grupp ASI** külustus (Järveküla tee 14, Kohtla-Järve) – www.vkg.ee
Presentatsioon, tootmisega tutvumine, diskussioon
- 12.45 Väljasõit lõunale
- 13.15 Lõuna Saka Cliff Hotel & SPAs koos mõisa võimaluste tutvustusega – www.saka.ee
- 14.30 Väljasõit
- 15.00 **Silmet ASI** külustus (Kesk 2, Sillamäe) – www.silmet.ee
Presentatsioon, tootmisega tutvumine, diskussioon
- 17.00 Väljasõit Tartusse
- 19.00 Saabumine Tartusse, majutus hotellis Tartu (Soola 3, Tartu) – www.tartuhotell.ee
- 19.30 Õhtusöök restoranis Volga

Neljapäev, 17. märts

- 8.45 Väljasõit hotellist
- 9.00 **Tartu Teaduspargi** külustus (Riia 185, Tartu) – www.teaduspark.ee
• „Kuidas Tartu Teaduspark aitab kaasa firmade rahvusvahelistumisele” – Toomas Noorem, Tartu Teaduspargi tegevdirektor
• „Tartu Teaduspargi tugi innovaatilisele tootearendusega tegelevale ettevõtjatele – poollõõstuslikud laborid” – Henri Hanson, Tartu Teaduspargi projektijuht.
Pärast presentatsioone Protolabi külustus.
- 10.30 Väljasõit
- 10.45 **Kodumaja ASI** külustus (Ravila 61, Tartu) – www.kodumaja.ee
Presentatsioon, tootmisega tutvumine, diskussioon
- 12.15 Väljasõit lõunale
- 12.30 Lõuna restoranis Atlantis (Narva mnt 2, Tartu)
- 13.15 Väljasõit
- 13.30 **A.Le Coq ASI** külustus (Tähtvere 56/62, Tartu) – www.alecoq.ee
Presentatsioon, tootmisega tutvumine, õllemuuseumi külustus, toodete degusteerimine
- 16.00 Väljasõit Tallinna

Ekspordi Akadeemia korraldamist
kaasrahastatakse
Euroopa Liidu Sotsiaalfondist

Info ja registreerimine:
PRIIT RAAMAT · Tel: 604 0081 · E-post: priit@koda.ee
www.koda.ee

Eelteade

Firmade kontaktkohtumised „Baltic Business Arena“

16.-17. juunil 2011 Stockholmis

ICSB – International Council for Small Business korraldab Rootsist Stockholmis 15.-18. juunil oma 56. aastakonverentsi ning kohale oodatakse ligi 1000 väikese ja keskmise suurusega ettevõtte juhti üle 70 riigist. Konverentsi erilise osana korraldatakse 16.-17. juunini esmakordselt kontaktkohtumised ettevõtjatele „Baltic Business Arena“, kus osalejad saavad võimaluse ka omavahel kohtuda ja koostöövõimalusi arutada. Osaleda võivad nii ostjad, kes otsivad uusi innovaatilisi tooteid/teenuseid; toodete/teenuste – uute lahenduste pakkujad; uurimis-instituudid, kes soovivad partneritega mõtteid ja ideid vahetada; finantsinstituudid.

Osalema oodatakse järgmiste tegevusvaldkondade esindajaid:

- *Clean-Tech* (jäätmekäitlus, taaskasutus, vesi ja kanalisatsioon, keskküte- ja jahutusseadmed, energiasäästlikkus jmt ning sellealane konsultatsioon ja teenused)
- Taastuvenergia (bio-, päikese-, tuule- ja hüdroenergia, biokütused; teenused)
- Säästlik ehitus (ehitusmaterjalid ja -tehnoloogiad, passiivmajad jpm)
- *Life Sciences* (meditsiini- ja biotehnoloogia, tervishoid, farmaatsia jne)
- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad (roheline IT, uued meediad, mobiilsed teenused, kodulahendused jpm)

10 osaleva Eesti ettevõtte osalemistasu tasub SIDA (Swedish International Development Cooperation Agency), lisaks antakse ka reisitoetust umbes 200 euro ulatuses. Ürituse osalemistasu 2900 Rootsi krooni sisaldab järgmist:

- kontaktkohtumiste korraldamine kahel päeval;
- osaleva ettevõtte andmete kandmine online-kataloogi ja levitamine teistele osalejatele;
- osalemine spetsiaalsetes töötubades;
- lõunasöögid 16. ja 17. juunil;
- kohvi ja suupisted kohtumiste toimumise ajal;
- osalemine 16. juunil õhtusel *networking*-üritusel.

Toetuse saamiseks peab osaleja täitma kõiki alljärgnevat tingimusi:

- ettevõtte peab olema Eestis registreeritud;
- osaleja on väike- või keskmise suurusega ettevõtte;
- ettevõtte tegutseb ühes ja/või mitmes ülalnimetatud sektoris;
- osaleja on alustav ettevõtte või soovib tutvustada oma uut teenust/toodet/tehnoloogiat või soovib leida uusi innovaatilisi lahendusi/tooteid.

Detailne informatsioon ürituse kohta ja registreerumine osalemiseks: www.b2match.eu/balticbusiness. Registreerimisankeedi saab täita ka paberil. Täidetud ankeedi palume saata kas faksi või e-posti teel.

Seminar

Sihtturg – Moldova

29. märtsil Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Eestis asuva Moldova Saatkonna ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega korraldab 29. märtsil algusega 9.30 järjekordse sihtturseminari, kus seekord tuleb vaatluse alla Moldova: räägitakse Moldova majanduskeskkonnast ja ettevõtlusest, koostöövõimalustest, juriidilistest aspektidest Moldovas tegutsemisel ning oma kogemusi jagavad ka ettevõtjad.

Seminarit avab Moldova suursaadik Tallinnas Victor Guzun. Seminarit programmeerib ka koostamisel.

Osalemistasu Kaubanduskoja liikmele 35 eurot/527,63 krooni ja mitteliikmele 50 eurot/782,33 krooni (hindadele lisandub käibemaks). Vajalik eelregistreerumine!

Europa Liit
Euroopa Soovitatud

Eesti Tuleviku Heaks

EAS
Enterprise Estonia

Lisainfo:
KRISTY TÄTTAR
Tel: 604 0093 • Faks: 604 0061 • E-post: kristy@koda.ee

Lisainfo:
KRISTY TÄTTAR
Tel: 604 0093
E-post: kristy@koda.ee

Ekspordiplaani koostamise koolitus

14., 15. ja 21. märtsil Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab 14., 15. ja 21. märtsil 2010 Tallinnas Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17) „Ekspordivaldkonna koolitused 2010“ raames Ekspordiplaani koostamise koolituse. Koolitus koosneb kahest osas, esimene toimub kahel järjestikusel päeval 14. ja 15. märtsil ja teine osa 21. märtsil 2010. Koolituse eesmärk on anda eksportööridele teadmised ja praktilised juhised oma ettevõtte ekspordistrateegia kujundamiseks ning konkurentsivõime tõstmiseks, samuti luua eeldused ekspordiplaani iseseisvaks koostamiseks ning selle efektiivseks elluviimiseks. Koolituse viivad läbi Juhan Bernadt ja Yrjo Ojasaar.

I PÄEV

- 9.00 Kohv ja registreerumine
- 9.15 Sissejuhatus, koolituse eesmärgid, lektorite presentatsioonid. Osalejad teevad lühipresentatsiooni oma tegevustest. Koolituse struktuur, meetodika, materjalid.
- Töötuba 1:**
Peamised takistused ekspordiks (Juhan Bernadt • Yrjo Ojasaar)
- 10.15 Välisturud, postmodernsed turud, konkurentsi eeldused – (Juhan Bernadt)
- 11.00 Kohvipaus
- 11.15 **Töötuba 2:**
Kuidas postmodernsetel turgudel edu saavutada? (Juhan Bernadt)
- 12.15 Tooted/teenused. Kanalivalik (Juhan Bernadt)
- 13.00 Lõunapaus
- 14.00 Turgude valik, määravad faktorid (Yrjo Ojasaar)
- 14.45 Infoallikad, turu-uuringute teostamine. Praktiline näide (Yrjo Ojasaar)
- 15.45 Kohvipaus
- 16.00 Hinnakujundus (Yrjo Ojasaar)
- 16.30 Kokkuvõte päevast

II PÄEV

- 9.00 Kohv ja registreerumine
- 9.15 Konkurentsivõimeline strateegia välisurgudele. Visioon
- Töötuba 3:**
Kuhu ja milleks? Bränding ja kommunikatsioon postmodernsetel turgudel. (Juhan Bernadt)
- 11.00 Kohvipaus
- 11.15 Jätkub Bränding ja kommunikatsioon postmodernsetel turgudel (Juhan Bernadt)
- 12.15 Ekspordiplaani tegemine (Juhan Bernadt)
- 13.00 Lõunapaus
- 14.00 Dünaamiline SWOT.
- Töötuba 4:**
SWOT (Yrjo Ojasaar)
- 14.30 Sihtgruppide määratlemine.
- Töötuba 5:**
Määratle oma sihtgrupp. Ettevõtte lugu. Uus meedia, uued kanalid.
- Töötuba 6:**
Kommunikatsioonistrateegia loomine. (Yrjo Ojasaar)
- 16.00 Kohvipaus
- 16.15 Kodutöö ülesande presentatsioon: ekspordiplaani esimese osa koostamine (Yrjo Ojasaar)
- 16.30 Kokkuvõte päevast

III PÄEV

- 9.00 Kohvi ja registreerumine
- 9.15 Kodutööde arutelu (Juhan Bernadt • Yrjo Ojasaar)
- 10.30 Läbirääkimised. Distributorivõrgu juhtimine (Yrjo Ojasaar)
- 11.00 Kohvipaus
- 11.15 Riskianalüüs. Finantsanalüüs.
- Töötuba 7:**
Riskianalüüs (Yrjo Ojasaar)
- 12.30 Ettevõtja kogemused ekspordiplaani koostamisest (praktik)
- 13.00 Lõunapaus
- 14.00 Ekspordieelarve koostamine (Yrjo Ojasaar)
- 14.30 Ülevaade EAS ekspordivaldkonna toetusprogrammidest (EASi esindaja)
- 15.15 Ärimudeliinnovatsioon (Juhan Bernadt)
- 15.45 Kohvipaus
- 16.00 Kuidas jätkata ekspordi arendamist, järgmised sammud. Koolituse lõpetamine

„Ekspordivaldkonna koolitused 2010“ sarja läbiviimist
kaasrahastab Euroopa Liidu sotsiaalfond.

Europa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

EAS
Enterprise Estonia

Seminar

Isikuandmete kaitse töösuhetes

17. märtsil Atlantise konverentsikeskuses

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Tartu esindus korraldab seminari isikukaitseandmetest töösuhetes. Seminar toimub 17. märtsil kell 11.00-14.45 Atlantise konverentsikeskuses (Narva mnt 2, Tartu). Koolituse lektoriks on vandeadvokaat ja Tartu Ülikooli tööõiguse dotsent Gaabriel Tavits.

Milliseid isikuandmeid on tööandjal õigus töötajalt küsida? Milline on tööandja vastutus isikuandmete töötlemisel? Millised on töötaja õigused eraelu kaitsmisel? Milliseid isikuandmete kaitsega seotud kokkuleppeid on mõistlik töötajaga sõlmida? Käesolev koolitus annab vastused neile ja analoogsetele praktikas kerkivatele küsimustele.

Käsitlavad teemad

- Põhiseaduslikud tagatised – sõnumisaladuse kaitse versus omandikaitse ja ettevõtlusvabadus
- Lepingueelsed läbirääkimised ja tööandja õigustatud huvi
- Testide tegemine
- Töölesoovija taustauuring ja selle lubatavus
- Andmete kaitse töösuhete ajal:
  - tööandja direktsoonivõim ja isikuandmete kaitse
  - tööandja õigus kontrollida e-kirjavahetust ja internetikasutust
  - tööandja õigus küsida isiklike andmeid (abielutunnistus, sünnitunnistus)
  - töötaja töendamiskohustus TLS § 38 kohaldamisel (isiklikud põhjused)
- Andmete kaitse töösuhete lõppemisel:
  - tööandja kohustus andmeid säilitada
  - töötajapoolse töölepingu ülesütlemise põhjuste tõendamine
  - töölepingu ülesütlemise erikaitse tõendamine (rasedus, lapsehoolduspuhkus)
  - dokumentide säilitamine peale töösuhete lõppemist

Seminari osalemistasu on Kaubanduskoja liikmetele 40 eurot/625,86 krooni, mitteliikmetele 80 eurot/1251,73 krooni, lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid, lõuna ja kohvipaus.

Äriviisit Norrasse

4.-7. aprillil

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab koostöös EASI ja Eesti Saatkonnaga Norras 4.-7. aprillil äriviisiidi Oslosse. Kutsume osalema nii ettevõtjaid, kes soovivad Norra turule siseneda kui firmasid, kes soovivad Norras oma eksporti suurendada.

Esmaspäev, 4. aprill

- 18.35 Väljub lennuk Oslosse
- 19.15 Saabumine Oslosse, transport hotelli Rica Holberg
- 20.30 Kogunemine hotelli fuajees, soovi korral õhtusöök

Teisipäev, 5. aprill

- 10.00 Äriseminar – Rica Holberg Hotell
- 12.00 Lõuna – Rica Holberg Hotell
- 13.00 B2B kohtumised – Rica Holberg Hotell
- 18.00 Õhtusöök – *networking*-üritus (osaleb Eesti saatkonna esindaja, Norway Business House, Kaubanduskoja esindaja, B2B kohtumistele tulnud Norra firmad ning kutsutakse veel teisi olulisi kontakte Eesti ettevõtjate jaoks)

Kolmapäev, 6. aprill

- 10.00 Firmakülastused (firmad valitakse vastavalt Eesti delegatsiooni sektoritele)
- 12.00 Lõuna
- 13.00 Firmakülastused (firmad valitakse vastavalt Eesti delegatsiooni sektoritele)
- 18.00 Eesti suursaadiku vastuvõtt
- 19.00 Õhtusöök

Neljapäev, 7. aprill

- 10.00 Firma/organisatsiooni külastus (asutus, millest on Eesti ettevõtjatel Norra turule sisenemisel kasu)
- 12.00 Lõuna
- 14.00 Vaba aeg
- 18.00 Lennujaama
- 19.50 Väljub lennuk Tallinna
- 22.20 Saabub lennuk Tallinna

B2B kohtumiste korraldus põhineb Eesti ettevõtja poolt täidetud ankeedil (edastatakse pärast visiidiil osalemise lepingu allkirjastamist), kus on näidatud ettevõtte põhiaandmed ning kirjeldatud selgelt kohtumiste soovid. Paketi maksumus on 1150,41 eurot/18 000 krooni. Paketis sisaldub reis, majutus, kohapealne transport ja teenused (kontaktkohtumised Norra firmadega, äriseminar, 1-2 firma külastus).

VÄLISMINISTEERIUM

Lisainfo ja registreerimine:
TOOMAS HANSSON
Tel: 744 2196
E-post: toomas@koda.ee

Lisainfo ja registreerimine:
MARJU NAAR
Tel: 604 0092 • E-post: marju.naar@koda.ee

Seminar

Invest in Med – äri võimalustest Vahemereäärsetes riikides 4. aprillil Kaubanduskojas

4. aprillil toimub Eesti Kaubandus-Tööstuskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) seminar, mis tutvustab äri- ja investeerimisvõimalusi ida- ja lõunapoolsetes Vahemereäärsetes riikides. Seminaril tutvustatakse Invest in Med programmi, mille eesmärk on arendada pikaajalist ettevõtlusalast koostööd ida- ja lõunapoolsete Vahemereeriikidega. Seminari põhirõhk on Invest in Medi partnerriikidel, milleks on Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Maroko, Palestiina, Süüria ja Tuneesia.

Igal aastal viiakse läbi sadu üritusi toetamaks Euroopa Liidu ning üheksa partnerriigi ettevõtete koostööd. Koostöö toimub valdkondades nagu säästlik areng, põllumajandus, turism, tööstus, innovatsioon jne, kus kiirelt kasvav elanikkond esitab Vahemereäärsetele riikidele suurima väljakutse. Seminaril räägitakse programmi võimalustest, mida ettevõtjad oma tegevuses kasutada saavad. Samuti tutvustatakse kuulajatele kuidas Vahemereäärsetes riikides äri teha – millised on äritavad, viimased trendid kaubanduses ja investeringutes, riikide ja sektorite ülevaated. Näiteks aastal 2009 eksporditi Eestist Marokosse kaupu 29 miljoni krooni ulatuses, Egiptusesse on juba aastaid edukalt eksporditud mineraalseid tooteid, metalle, pabermassi, puitu jmt.

Seminari peakorraldaja on Eurochambres koostöös Invest in Med programmiga. Rohkem infot Invest in Medi tegevuste kohta on kättesaadav veebilehel www.invest-in-med.eu. Seminari täpsem info Kaubanduskoja kodulehel www.koda.ee.

EUROCHAMBRES

INVEST
in med

Lisainfo:

ANNIKA METSALA

Tel: 604 0091 • E-post: annika.metsala@koda.ee

Soovite alanud aastal leida uusi äripartnereid Euroopast?

Euroopa miljardite eurode suurune riigihangete turg tundub Teile atraktiivne? Proovi nüüd riigihangete monitooringu teenust 40% odavamalt ja tutvu igapäevaselt kümnete riigihangetega üle Euroopa! Hind märtsis ja aprillis 28,76 eurot/450 krooni kuu, infot edastame igal tööpäeval.

* Tavahind ühe kuu kohta Kaubanduskoja liikmele 47,93 eurot (750 krooni), mitteliikmele 95,87 eurot (1500 krooni).

Liikmelt liikmele

Teil on võimalus leida koostööpartnereid ning uusi kliente teiste Kaubanduskoja liikmete hulgast. Koostöösoov või sooduspakkumine peab sisaldama: sooduspakkumist/koostöösoovi, tegevusvaldkonda, firma nime, kontaktandmeid, aadressi, telefoninumbrit, e-posti-aadressi, kontaktisiku andmeid ning pakkumise kehtivusaega. Sooduspakkumise tingimuseks on selle kehtimine kõigile liikmetele.

Lisainfo:

KADRI LIIMAL

Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee

Hansa Konverentsid OÜ

Hansa Konverentsid pakuvad kõigile Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmetele soodushinnaga koolitust „Tuleohutuse seaduse rakendamine töökohal tuleohutuse korraldamisel“, mis toimub 10. märtsil 2011 Clarion Hotell Euroopa Konverentsikeskuses, Tallinnas. Koolituse täishind on 139,97 eurot/2190 krooni ja liikmetele pakume koolitust hinnaga 89 eurot/1392,54 krooni (hindadele lisandub käibemaks). Pakkumine kehtib kuni 1. märtsini 2011. Kogu info koolituse kohta on üleval ka kodulehel www.hansakonverentsid.ee.

Lisainfo:

Jane Tuha

Tel: 682 5519, 682 5539

E-post: jane@hansakonverentsid.ee

OÜ Fortis Koolitus

Meile kuuluv Sotsiaal-Humanitaarinstituut teeb tihedat koostööd Soome Vabariigis vene keeles, 12 korda aastas, välja antava ajalehega „Spektr“. „Spektr“ on äri- ja kultuurileht, mis ei avalda poliitilisi materjale. Levitatakse Soome Vabariigis, Vene Föderatsioonis ja Eesti Vabariigis. Eriti populaarne on Peterburi elanike ja Soome Vabariiki külastavate venekeelsete inimeste seas. Tiraaž kolmkümmend tuhat ja enam ajalehte. Ajalehes avaldatu (reklaam oma ettevõttest, informatsioon firma tegevusest, ülevaatlükud materjalid koostööpartnerite leidmiseks, aga ka ettepanekud oma ettevõttesse investeerimiseks) jõuab kolmes riigis vene keeles suhtlevate äriühingudadeni. Ajalehe „Spektr“ volitatud esindaja Eesti Vabariigis on Lembit Allingu.

Lisainfo:

Lembit Allingu

Tel: 616 5173, 5646 0678

E-post: lembitallingu@hotmail.ee

OÜ Promotion Fund

Pakume Volga jõe ääres asuvat põlevkivi leiukohta, mille pind on 218 ruutmeetrit ning mille ressurss on hinnatud 600 mln tonnile. Leiukoht on ettevalmistatud administratiivressursiga.

Lisainfo:

Konstantin Rebotunov

Tel: 608 4346, 5690 1101

E-post: promotionfund@gmail.com

Koostööpakkumised

- Leedu puittoodete (liimpuitlad, liimpuidust mööblidetailid jmt) valmistaja otsib edasimüüjaid. Kood 2011-02-23-017
- Läti õhufiltrite tootja otsib edasimüüjaid. Kood 2011-02-22-025
- Itaalia kunstnaha tootja (autode, rongide, mööbli jm otstarbel) otsib edasimüüjat. Kood 2011-02-21-011
- Leedu hotellide ja puhkekomplekside omanik otsib Klaipeda piirkonnas pakutavatele turismiteenustele edasimüüjat. Kood 2011-02-18-015
- Tšehhi vahendusfirma pakub oma teenuseid ettevõtetele, kes soovivad äri alustada Aafrikas. Kood 2011-02-17-012
- Inglise marketingi ja avalike suhete konsultatsiooniteenuste firma pakub oma teenuseid ettevõtetele, kes vajavad abi äri alustamisel Inglismaal. Kood 2011-02-15-032
- Leedu orgaanilise väetise tootja otsib edasimüüjaid. Kood 2011-02-15-017
- Poola juhtiv saalihokitarvete tootja otsib edasimüüjaid. Kood 2009-10-26-036
- Inglise mängude tarkvara, mängukonsoolide ja lisatarvikute hulgemüüja otsib koostööks kontakti tootjate ja teiste edasimüüjatega. Kood 2009-10-16-015
- Rootsi ettevõtte otsib kuiva ja puhta söödamaisiga varustajat. Kood 2011-02-28-001.1
- Tšehhi teraskonstruksioonide jm metalltoodete valmistaja pakub end alltoövõtjaks. Kood 2011-02-10-009
- Itaalia veini- ja oliiviõli tootja otsib edasimüüjat ning pakub oma ruume ürituste korraldamiseks. Kood 2011-02-02-005
- Rootsi disainkõõginugade tootja otsib roosi- puust kõrgekvaliteetse käepideme valmistajaid. Kood 2010-05-18-033
- Iisraeli üliõhukeste erimaitsega kreekerite valmistaja otsib edasimüüjat. Kood 2010-12-30-023
- Türgi firma otsib konkurentsivõimelise hinnaga paberi ja pakkematerjaliga varustajat. Kood 2011-02-28-002.1
- Tšehhi puitbriketi, paberivalmistamise ja põlütöömehhanismide valmistaja otsib oma toodangule edasimüüjat Venemaal, Skandinaavias ja Baltikumis. Kood 2011-02-15-025

Täpsem info:
ANNIKA METSALA

Tel: 604 0091 • E-post: annika.metsala@koda.ee

Riigihanketeated

ROOTSI

Sisustus ja seadmed

- Hangitakse põrandavaipu, matte ja tööstuslikult toodetud tekstiilpõrandakatteid. Tähtaeg 06.04.2011. Kood 4098
- Ostetakse elektrilisi kohvimasinaid. Tähtaeg 29.03.2011. Kood 4103
- Hangitakse erineva otstarbega mööblit (kontori, kooli), tekstiilriiet ja seonduvaid tooteid. Tähtaeg 04.04.2011. Kood 4102

Töörõivad

- Hangitakse kutserõivaid, eritöörõivaid ja manuseid (ca 1300 tervishoiutöötajale). Tähtaeg 06.04.2011. Kood 4100

Muud tarbed

- Hangitakse laboritarvikuid (pipetid, katseklaasid, kolvid, laboriseadmeid, optika- ja täppis-instrumendid, pudelid, purgid ja rohupudelid). Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 08.04.2011. Kood 4099
- Hangitakse puhastus- ja poleerimisvahendeid (sh erinevate pindade detergendid, lapid, harjad, luud). Tähtaeg 11.04.2011. Kood 4101
- Eelteade: ostetakse lukke ja lukuosasisid. Kood 4104
- Hangitakse tule tõrjevoolikuid ja mitmesuguseid tulekaitsetooteid. Tähtaeg 11.04.2011. Kood 4105

- Hangitakse värve, maalripintsleid ja seinakattematerjale. Tähtaeg 21.03.2011. Kood 4106
- Ostetakse sein- ja köisronimise varustust. Pakkumiste esitamine inglise või rootsi keeles. Tähtaeg 24.03.2011. Kood 4107

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONID

Infotehnoloogia ja IT-seadmed

- IT-püsiliinide paigaldamine ja hooldamine (paigaldamine 2 kuud ja hooldamine 12 kuud). Lepingu pikendamise võimalus kuni 3 korda 12 kuu kaupa. Tähtaeg 7.04.2011. Pakkumiste esitamine eesti keeles. Kood 4108
- Hangitakse arvutiga seotud seadmeid (mitmesugused kontoriseadmed jm tooted). Tähtaeg 22.04.2011. Pakkumiste esitamine inglise või prantsuse keeles. Kood 4109
- Hangitakse kõneandur- ja ISDN-telekommunikatsiooniteenuseid. Teenuse eesmärk on tagada lauatelefonidele ja mobiiltelefonidele suunatud riikliku ja rahvusvahelise telekommunikatsiooni ning võimaldada ka linnavõrgu analoogsid ja PRI-ISDN-side kasutamist (sh hädaolukorras). Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 11.04.2011. Kood 4112
- Interpol hangib seire- ja turvasüsteeme ning -seadmeid. Hankele lisanduvad seonduvad remondi- ja hooldusteenused. Tähtaeg on 21.03.2011. Kood 4113

- Hangitakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) süsteemide ja rakenduste arendusteenust, integreerimist, ärinõuete analüüsi, protsessimodelleerimist, projektijuhtimist. Info väljastamine kuni 14.03.2011, osalustatluste esitamine 21.03.2011. Kood 4114

Mööbel

- Eelteade Kongosse mitmesuguse mööbli ostmiseks. Eelteade avaldatud 14.02.2011. Aremguabi hange sisaldab klassiruumimööblit, kontorimööblit, magamistoa- ja söögitoamööblit. Kood 4110
- Aremguabi hange kontorimööbli tellimiseks Mauritaania Islamivabariiki, sisaldades töölaudu, raamaturiuleid, konverentsilaudu, dokumentide kappe, kõnepulte jms). Tähtaeg 10.04.2011. Kood 4111

Täpsem info:
LEA AASAMAA

Tel: 604 0090 • E-post: lea@koda.ee

Õnnitleme märtsikuu juubilare!

55

LASBET AS
liige alates 1997

50

SILBET AS
liige alates 1998

20

A & L ARHITEKTUURI-
BÜROO OÜ
liige alates 1997

EESTI EHITUSETTE-
VÕTJATE LIIT MTÜ
liige alates 1994

EESTI STATOIL AS
liige alates 2000

ELECTRUM AS
liige alates 2003

ELTEK AS
liige alates 1997

ELWO AS
liige alates 2006

ESTKO AS
liige alates 1997

FARVE AS
liige alates 1994

G4S EESTI AS
liige alates 1997

GENNET LAB AS
liige alates 1997

HELMES AS
liige alates 1999

JARE AS
liige alates 2000

KOOLIBRI AS
liige alates 1996

MARTEM AS
liige alates 1998

MECRO AS
liige alates 1998

TOODE AS
liige alates 1996

USESOF AS
liige alates 1999

15

DEKOMIR OÜ
liige alates 2011

FM CAPITAL
CONSULTING AS
liige alates 2008

HENKEL
BALTI OÜ
liige alates 1998

JAJAA OÜ
liige alates 2004

KENTEK EESTI OÜ
liige alates 1998

NAVIGAATOR OÜ
liige alates 2009

TV 3 AS
liige alates 2004

VÕRU JUUST AS
liige alates 1997

ÖKOEHITUSE AS
liige alates 2001

10

3 STEP IT OÜ
liige alates 2002

AGRILAND OÜ
liige alates 2002

ANDRIKA KOOLITUS OÜ
liige alates 2007

ENERGOSERVIS OÜ
liige alates 2007

EVENTECH OÜ
liige alates 2001

HORIZON TRAVEL OÜ
liige alates 2005

KRAANA KAKS OÜ
liige alates 2003

MCLEAN CONSULTING OÜ
liige alates 1995

REDLINK OÜ
liige alates 2006

SERTIFITSEERIMIS-
KESKUS AS
liige alates 2003

SMC PNEUMATICS
ESTONIA OÜ
liige alates 2008

TATPAR V.O. OÜ
liige alates 2010

TÕSTUKIKESKUS OÜ
liige alates 2004

5

ALBERGRUPP
TEENUSED OÜ
liige alates 2010

BJÖRNKLÄDER AB
EESTI FILIAAL
liige alates 2007

CONCEPT
PROJECTS OÜ
liige alates 2006

KAARDIEKSPERT OÜ
liige alates 2010

QUALITY PRINT OÜ
liige alates 2007

Kaubanduskoda

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond

Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritolusertifikaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid
Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad
Tel: 604 0082 • koostööpakkumised

Politiikakujundamise- ja õigusosakond

Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus

Turundus- ja liikmesuhete osakond

Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • Tel: 604 0086 • liikmesuhted
Tel: 604 0088 • avalikud suhted

Teataja toimetus • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 604 0085 • E-post: kadri@koda.ee

Raamatupidamine

Tel: 604 0067

Kaubanduskoja Tartu esindus

Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196

Kaubanduskoja Pärnu esindus

Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989

Kaubanduskoja Kuressaare esindus

Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757

Kaubanduskoja Jõhvi esindus

Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

Eksportööride koolitused 2010–2011

Ärihooajal 2010–2011 jätkab Kaubanduskoda juba heaks tavaks kujunenud ekspordivaldkonna koolituste korraldamist. Ajavahemikus september 2010 kuni juuni 2011 viiakse läbi koolitusprojekt „Eksportivaldkonna koolitused 2010”. Ekspordivaldkonna koolitused on suunatud väikese ja keskmise suurusega tegutsevatele eksportööridele. Koolitusteemasid on neli, millest mahukaim on kolmepäevane Ekspordiplaani koostamise koolitus. Osalejatele jagavad teadmisi kogemustega lektorid: Juhan Bernadt, Yrjö Ojasaar ja Jakob Saks. Kaasatud on praktikud ettevõtetest.

• **Juhan Bernadt** on ligi 30 aastat tegele- nud rahvusvahelise müügi-, turunduse- ja brändijuhtimisega nii suurettevõtetes kui väiksemates arenevates ettevõtetes üle maa- ilma. Viimastel aastatel on ta tegele- nud ette- võtete konsulteerimisega ning ekspordi- ja turunduskoolituste läbiviimisega Eestis.

• **Yrjö Ojasaar** omandas õiguslase hariduse Ameerika Ühendriikides, kus praktiseeris advokaadina ning seejärel tehnoloogia- ettevõttes partnerina. Tema tänane tege- vus on seotud ettevõtetele era- ja riikliku riskikapitali kaasamise, rahvusvaheliste strateegiliste partnerite leidmise ning intel- lektuaalse omandi kaitsmise ja arenda- misega. Hetkel töötab Yrjö Ojasaar OÜs Advokaadibüroo Luiga Hääl Mody Bore- niuse, kus ta nõustab innovaatilisi firmasid.

• **Jakob Saks** on pikaajalise rahvusvahelise kogemusega ekspordijuht. Lisaks on ta aastaid tegele- nud ettevõtete konsulteerimisega ja koolitamisega, viinud läbi arvukaid ekspordi- ja messikoolitusi, töötubasid ning õppereise. Ta on edukalt aidanud uutele turgudele nii Eesti, Taani kui ka Hispaania ettevõtteid. Jakob Saks on koolitus- ja konsultatsiooni- firma Vihje OÜ tegevjuht ja omanik.

Lisainfo ja registreerumine:

Lidia Friedenthal • Tel 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee

Haili Kapsi • Tel 604 0078 • E-post: haili@koda.ee

Registreerumine Kaubanduskoja kodulehe www.koda.ee kaudu.

Osalustasu 19,17 eurot/300 krooni üks päev (sisaldab käibemaksu).

Osalustasu sisaldab toitlustamist ja seminarimaterjale.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

EAS
Enterprise Estonia

„Eksportivaldkonna koolitused 2010” sarja läbiviimist kaasrahastab Euroopa Liidu sotsiaalfond.

EKSPORDIPLAANI KOOSTAMISE KOOLITUS

Eesmärk on anda eksportööridele teadmised ja praktilised juhised oma ettevõtte ekspordistrateegia kujundamiseks ja konkurentsivõime tõstmiseks ning ekspordiplaani iseseisvaks koostamiseks ja selle efektiivseks elluviimiseks.

Koolituse viivad läbi Juhan Bernadt ja Yrjö Ojasaar.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 14., 15., 21. märts • 5., 6., 13. mai

Tartu • Raadimõisa Hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) • 12., 13., 20. aprill

VÄLISMESSIKOOLITUS

Eesmärk on luua eeldused ettevõtete ekspordimahtude ja konkurentsivõime suurendamiseks välisurgudel läbi teadliku tegevuse messidel.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 4. aprill - vene keeles • 2. mai

Tartu • Raadimõisa Hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) • 16. mai

Pärnu • Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (Ringi 35) • 6. juuni

MÜÜGIVÕRGU ARENDAMISE JA LOOMISE KOOLITUS

Eesmärk on jagada ettevõtjatele praktilisi teadmisi, kuidas arendada ja hallata müügikanaleid sihturgudel: moodustada vajalikku kontaktvõrgustikku, arendada müügivõrku ning kuidas seda saavutada ka piiratud eelarvega.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 5. aprill (vene k) • 3. mai • 7. juuni

Võru • Mainori Kõrgkooli Võru õppekeskus (Kreutzwaldi 34) • 4. mai

Tartu • Raadimõisa Hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) • 18. mai

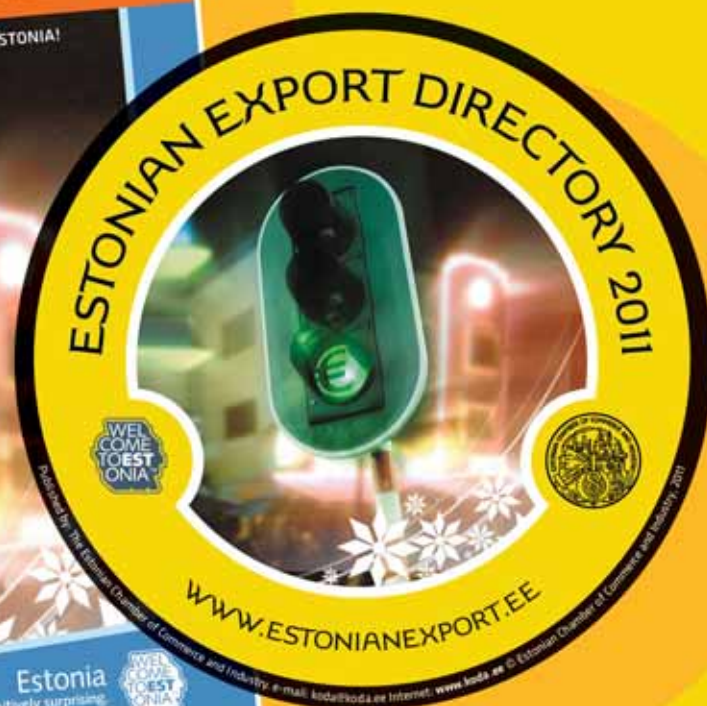
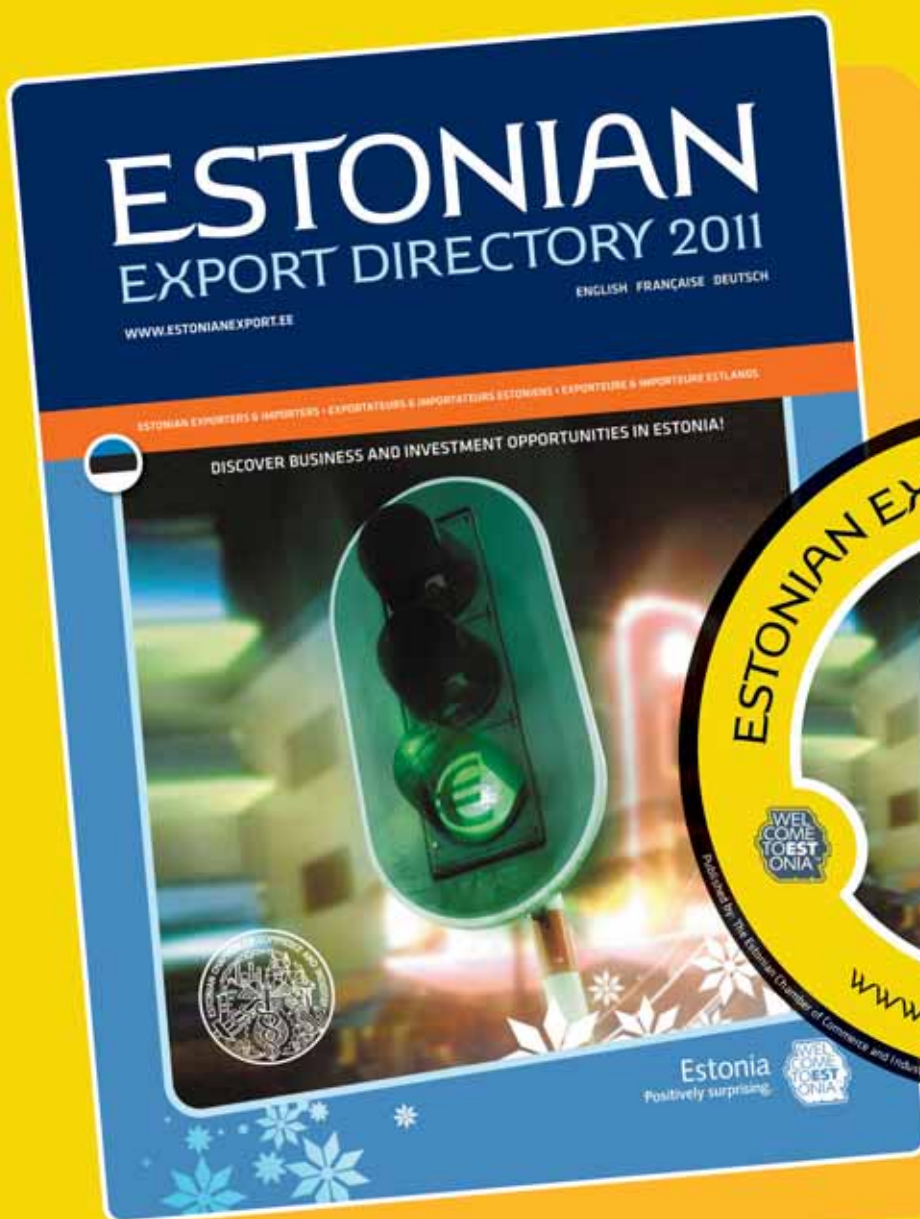
TURU-UURINGUTE KOOLITUS

Eesmärk anda lihtsaid, praktilisi ja reaalses elus kasutatavaid teadmisi info hankimise kohta. Aidata mõista ettevõtte infovajadusi ning anda teadmised ja oskused, kuidas piiratud eel- arve puhul need vajadused rahuldada ning turu-uuringute läbiviimisega ise hakkama saada.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tartu • Raadimõisa Hotellis (Mõisavärava 1, Vahi küla, Tartumaa) • 17. mai

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 8. juuni

„ESTONIAN EXPORT DIRECTORY“ ilmus juba kuueteistkümnendat korda

See praktiline töövahend sisaldab ligi tuhande Eesti ettevõtte andmeid, kes soovivad oma kaupu ja teenuseid välisurgudele viia ja mujalt maailmast partnereid leida. Mahukas väljaanne tutvustab Eestit mujal maailmas, sest lisaks ettevõtete kataloogile sisaldab see ka üldinfot Eesti majanduse kohta, statistikat ning huvitavat ja kasulikku materjali neile, kes soovivad Eestis ettevõtlust alustada. Kogu see teave on raamatus inglise, saksa ja prantsuse keeles.

*Küsi tasuta raamatut ja CD-d Eesti Kaubandus-Tööstuskojast
telefonil 604 0060 või e-postiaadressil koda@koda.ee*

Väljaanne on saadaval ka CD-l ning veebiaadressil: www.estonianexport.ee
Koostööpartner Ekspress Hotline AS • Tel: 626 6910
Lisainfo väljaande kohta: Piret Salmistu • Tel: 604 0060 • E-post: piret@koda.ee